

De Lichtbrenger

voor zoekers naar waarheid

Lucifer[®]

*Actuele onderwerpen gezien in het licht van de Oude Wijsheid of Theo-sofia:
de gemeenschappelijke bron van alle grote wereldreligies, filosofieën en wetenschappen*

Opzet en doel van ITC

2025 ITC: Viering van het Hart van de Theosofie (1875-2025)

- Opening
- Van aanbidding en geloof naar religie en eigen verantwoordelijkheid
- Theosofische filosofie: de Wijsheid der Liefde
- Theosofische wetenschap

Astrologie deel 4: de geboortehoroscoop

Van mens tot god

Innerlijke vooruitgang

Celebrating the Heart of Theosophy (1875 - 2025)

Illustratie omslag:
Deel van het affiche van het ITC
2025.

De drie grondstellingen van de Theosofie

Hoe verstrekkend de theosofische leringen ook zijn, ze zijn gebaseerd op drie grondstellingen. Voor een goed begrip van de Theosofie is het nodig die goed te overdenken.

De eerste grondstelling: Grenzenloosheid

*Eén Alomtegenwoordig, Eeuwig, Grenzenloos, Onveranderlijk BEGINSEL, waarover alle bespiegeling onmogelijk is, aangezien het het menselijk bevattingvermogen te boven gaat en door elke menselijke uitdrukking of vergelijking slechts kan worden verkleind. Eén absolute werkelijkheid die voorafgaat aan alle gemanifesteerd, beperkt zijn.**

En hoewel onkenbaar, vormt deze absolute werkelijkheid de grondslag voor al het leven.

De tweede grondstelling: Cycliciteit

*De Eeuwigheid van het Heelal in toto als een grenzenloos gebied; periodiek 'het veld van talloze zich manifesterende en verdwijnende Heelallen', die 'de zich manifesterende sterren' en de 'vonken der Eeuwigheid' worden genoemd.**

Alle wezens zijn onvergankelijke 'vonken der Eeuwigheid', die afwisselend fasen van actief leven en innerlijke rust (slaap of dood) doorgaan, in een onophoudelijk cyclisch proces.

De derde grondstelling: De essentiële gelijkwaardigheid van al het leven

*De fundamentele identiteit van alle Zielen met de universele Over-Ziel, die zelf weer een aspect van de Onbekende Wortel is; en de verplichte pelgrimstocht voor elke Ziel – een vonk van eerstgenoemde – door de Kringloop van Incarnatie (of 'Noodzakelijkheid') in overeenstemming met de Cyclische en Karmische wet, gedurende het gehele tijdperk.**

Hetzelfde Ene Leven doorstroomt het hart van alles wat bestaat. Alles leeft. Er bestaat geen dode materie. Daarom is alles in essentie *gelijkwaardig*. Alles bezit latent dezelfde vermogens als het grotere geheel waar het deel van is (Over-Ziel) en *ontplooit* deze inherente vermogens geleidelijk, door zich steeds opnieuw te belichamen (tweede grondstelling). Deze bewustzijns groei vindt altijd plaats *in wisselwerking met elkaar* en is grenzenloos (eerste grondstelling).

* Bron: H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer. Deel I*, p. 43-47 (paginering originele editie).

Zie voor meer uitleg onze website:

blavatskyhouse.org/nl/over-ons/theosofische-leringen/

Inhoud Lucifer – de Lichtbrenger

47e jaargang | nummer 4 | augustus 2025

Over ITC, de organisatie voor internationale theosofische 'kruisbestuiving'

p. 114

Wat is ITC eigenlijk en waar staat zij voor?

Erwin Bomas

ITC 2025 Viering van het Hart van de Theosofie (1875-2025)

Tijdens de International Theosophy Conference in augustus 2025 werden door leden van verschillende theosofische organisaties bijdragen gegeven. In dit en de komende nummers vind u de bijdragen van onze organisatie, de Theosophical Society Point Loma.

Opening

p. 118

Herman C. Vermeulen

Van aanbidding en geloof naar religie en eigen verantwoordelijkheid

p. 122

Barend Voorham

Theosofische filosofie: de Wijsheid der Liefde

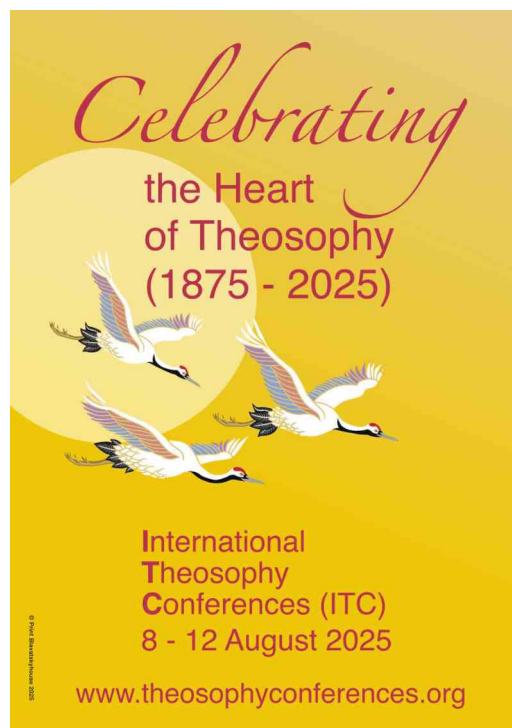
p. 128

Anja de Jong

Theosofische wetenschap

p. 134

Henk Bezemer

De geboortehoroscoop Achtergronden van de astrologie, deel 4

p. 141

In onze serie artikelen over de achtergronden van de astrologie, zijn we nu beland bij de vraag wat een geboortehoroscoop is, waarom hij ons karakter weerspiegelt en uit welke onderdelen hij bestaat. Ook gaan we in op het eventuele nut ervan. Daarbij bouwen we voort op het totaalbeeld dat we in de vorige drie afleveringen hebben geschetst.

Studiegroep

Uw Vragen

148

- » Van mens tot god
- » Innerlijke vooruitgang
- » Indalen van het denkvermogen

Activiteiten Agenda

150

- » Online lezingen
- » Theosofische activiteiten op locatie

Over ITC, de organisatie voor internationale theosofische ‘kruisbestuiving’

In deze *Lucifer* staan een aantal vertalingen van lezingen die gehouden zijn tijdens de Internationale Theosofische Conferentie (ITC), die plaatsvond van 8 tot en met 12 augustus 2025 via Zoom. Deze conferentie stond in het teken van het honderdvijftigjarige jubileum van de Theosophical Society en had als thema ‘Viering van het Hart van de Theosofie (1875-2025)’; in het Engels: ‘Celebrating the Heart of Theosophy (1875-2025)’. Maar wat is ITC eigenlijk en waar staat zij voor?

Kerngedachten

» *International Theosophy Conferences* (ITC) is een platform waar leden van theosofische organisaties en andere studenten in de Theosofie elkaar ontmoeten, ideeën uitwisselen en van elkaar leren, in lijn met haar doelstellingen. Het doel is, kort gezegd, ‘kruisbestuiving’. Daarbij spelen de principes van de moderne Theosofische Beweging, zoals gepresenteerd door H.P.B., een essentiële rol.

» Dit artikel gaat in op de oorsprong van ITC en hoe het zich door de jaren heen heeft ontwikkeld tot een steeds breder en krachtiger theosofisch forum.

ITC, de afkorting van International Theosophy Conferences Inc. staat voor zowel de organisatie als voor de jaarlijkse conferentie die zij organiseert. ITC als conferentie is geboren uit een informele openhuisbijeenkomst van theosofen in de Verenigde Staten, eind jaren negentig van de vorige eeuw. Gaandeweg kwam er meer studie in deze bijeenkomsten en langzaamaan werd het een jaarlijkse conferentie. Om locaties te huren voor de steeds ruimer bezochte conferenties en om de bijbehorende aansprakelijkheidsverzekeringen te kunnen afsluiten, ontstond de noodzaak om een organisatie als rechtspersoon op te richten. Daarom is International Theosophy Conferences Inc. als stichting opgericht in 2008. Dit vond plaats tijdens de conferentie in het Amerikaanse Haverford, Philadelphia, waar voor het eerst ook een spreker van de Theosophical Society Point Loma (TSPL) een presentatie

hield.

In 2010 werd ITC voor het eerst in Europa georganiseerd, waarbij de TSPL de organisatie verzorgde in het Museum voor Communicatie, dat destijds huisde in de Zeestraat in Den Haag, op een steenworp afstand van het Blavatskyhuis. Dit gebouw was oorspronkelijk ontworpen door de architect en theosoof Karel de Bazel om als een theosofisch centrum in Den Haag te dienen. Onder andere Rudolf Steiner gaf hier lezingen in de tijd dat hij nog theosoof was. Het was bij een van deze gelegenheden dat Piet Mondriaan voor het eerst kennis maakte met de Theosofie, wat een blijvende indruk op hem heeft achtergelaten.

De conferentie ‘Making Theosophy a Living Power in the World’ in 2010 was de best bezochte en de meest internationale ITC tot die tijd, met ruim driehonderd bezoekers en sprekers uit onder andere België,

Duitsland, Engeland, Frankrijk, Griekenland, India, Haïti, Nederland en de Verenigde Staten.

In 2014 kende ITC opnieuw een belangrijke mijlpaal. Dit keer vond het plaats in het Internationaal Theosofisch Centrum van de Theosofische Vereniging (TSA) in Naarden. Door alle ruim honderd deelnemers, met een goede vertegenwoordiging van de drie hoofdstromingen (zie kader 'Korte historie'), is na intense dialoog een gezamenlijke verklaring tot stand gekomen, die bekend is komen te staan als de 'Naarden Declaratie'. Hij luidt:

Met respect voor de diversiteit en vrijheid van de verschillende theosofische stromingen zullen we ons inspannen om als een baken van licht te fungeren en de Theosofie in overeenstemming met* de leer van H.P. Blavatsky en haar Meesters de wereld in te brengen. We zullen op een niet-dogmatische manier en door harmonieuze samenwerking de Theosofische Beweging versterken ten behoeve van de mensheid.

- **In de geest van eenheid en broederschap streven we ernaar om de Theosofie tot een levende kracht in de wereld te maken.**
- **We zetten ons in om door middel van leren, training en kruisbestuiving de leer populair te maken en levend te houden voor toekomstige generaties.⁽¹⁾**

*** in overeenstemming met: in harmonie met – consistent met**

Volgend op de conferentie in Naarden zijn ook de doelstellingen van ITC in 2015 verder aangescherpt:

International Theosophy Conferences Inc. is een platform waar theosofische organisaties en alle andere serieuze studenten van de Theosofie elkaar ontmoeten.

Dit houdt in dat ITC niet zal functioneren als een ander theosofisch instrument voor het verspreiden van de Theosofie zelf. In plaats daarvan zet ITC zich in om alle theosofen met elkaar in contact te brengen en hen te ondersteunen in hun gemeenschappelijke doel, in het licht van de doelstellingen van ITC, namelijk:

1. **Het handhaven van de principes van de moderne Theosofische Beweging, zoals gepresenteerd door H.P.B., als een levende kracht in het denken en het hart van de mensheid, en het aanmoedigen van onderzoek in het licht van haar leer.**
2. **Het bevorderen van betekenisvolle wederzijdse communicatie, begrip en respect tussen de**

Korte historie

Voor diegenen die daar niet bekend mee zijn, een klein stukje historie van de moderne Theosofische Beweging vanaf 1875.

Na het overlijden van H.P. Blavatsky, de oprichter en inspirator van de Theosophical Society, in 1891, ontstond er in 1896 een splitsing. Enerzijds de tak die nu bekend staat als de Theosophical Society Adyar (TSA), geleid door Henry Steel Olcott en Annie Besant, en anderzijds de Theosophical Society New York, geleid door William Quan Judge.

Katherine Tingley, de opvolger van William Quan Judge, stichtte rond 1900 een leef- en werkgemeenschap in Point Loma, Californië, waar ook later de naam Theosophical Society Point Loma (TSPL) uit voort is gekomen — de naam die onze organisatie nog altijd draagt.

Ten tijde van Tingley's leiderschap verliet Robert Crosbie de organisatie en vormde in 1904 de United Lodge of Theosophists.

In elke tak zijn er later nog kleinere afsplitsingen geweest, maar de voornoemde drie vormen de hoofdstromingen binnen de huidige Theosofische Beweging.

Waarom er in de korte geschiedenis van de Theosophical Society al zoveel splitsingen plaats hebben gevonden, is een vraag waar velen zich over hebben gebogen en waar uitgebreide antwoorden op zijn verschenen. Deze gaan voorbij aan het doel van dit artikel. We verwijzen hiervoor naar het boek *H.P. Blavatsky and the Theosophical Movement* van Charles Ryan, waarvan het origineel te downloaden is op onze website (helaas zijn er later ook nog bewerkingen van dit boek verschenen die van het origineel afwijken).⁽²⁾

Er zijn geen levende Theosofen meer die getuige geweest zijn van deze splitsingen in de hoofdstromingen. Iedereen kan via elk van de drie hoofdstromingen weer kennismaken met de bron: de theosofische principes, zoals oorspronkelijk gebracht door H.P. Blavatsky en haar leraren, ook al heeft elke stroming min of meer haar eigen accenten gelegd. Alle Theosofen delen deze gemeenschappelijke grond, van welke stroming ze ook komen. We kunnen elkaar op basis van deze principes altijd verstaan.

theosofische stromingen, en daarmee het stimuleren van voortdurende spirituele eenheid.

3. Een platform te zijn dat de jaarlijkse internationale conferentie van theosofische organisaties ondersteunt en deze organiseert.
4. Mensen te verenigen in het delen van de filosofie van de Theosofie, het bestuderen en verder onderzoeken van religie, filosofie en wetenschap vanuit een theosofisch perspectief.⁽³⁾

ITC is dus geen nieuwe theosofische organisatie om de Theosofie te verspreiden. Het is een platform waar leden van de bestaande theosofische organisaties en andere studenten in de Theosofie elkaar ontmoeten, ideeën uitwisselen en van elkaar leren – kortweg de ‘kruisbestuiving’ – in lijn met de doelstellingen.

Daarbij spelen ‘de principes van de moderne Theosofische Beweging, zoals gepresenteerd door H.P.B.’ een essentiële rol. Blavatsky zelf spreekt hierover in de Proloog van *De Geheime Leer*, deel I, pagina 13 van de oorspronkelijke Engelse editie:

Voordat de lezer overgaat tot de bestudering van de Stanza's uit het *Boek van Dzyan*, die de basis vormen van het onderhavige werk, is het absoluut noodzakelijk dat hij vertrouwd raakt met de enkele fundamentele concepten die ten grondslag liggen aan en het hele denksysteem

doordringen waarop zijn aandacht wordt gevestigd. Deze basisideeën zijn niet talrijk, en het begrip van alles wat volgt hangt af van een duidelijk begrip ervan; daarom is het niet nodig om excuses aan te bieden voor het verzoek aan de lezer om zich eerst hiermee ver-trouwd te maken, voordat hij het werk zelf gaat lezen.⁽⁴⁾

Dit is een verwijzing naar de grondstellingen zoals terug te vinden in *De Geheime Leer*: drie ervan vind je in de Proloog van deel I en nog drie aan het begin van deel II.^(5,6) Je vindt de grondstellingen uit deel I ook op de binnenkant van de omslag van *Lucifer*. Ze kunnen als ‘toetsstenen’ fungeren. Alle theosofische leringen of conclusies moeten daarmee in lijn zijn, aangezien ze ‘het hele denksysteem doordringen’.

Tijdens de coronapandemie in 2020 werd ITC voor het eerst online via Zoom georganiseerd. Dat was meteen succesvol, aangezien het voor deelnemers wereldwijd mogelijk werd om deel te nemen zonder een prijzig vliegticket. Oorspronkelijk zou deze editie in Brazilië plaatsvinden. Daarom kende deze editie nog een primeur. De hele conferentie was voor het eerst volledig in twee talen te volgen, Engels en Portugees, om alle geïnteresseerden van dienst te zijn.

Meteen het jaar erop kwam daar Spaans bij om ook de opgewekte interesse in Spaanstalige gebieden tegemoet te

Groepsfoto van de deelnemers van ITC 2014, in Naarden.

treden. Dankzij een aantal enthousiaste en hardwerkende vrijwilligers die helpen met vertalen, ondertitelen of nasynchroniseren, en alle benodigde technische ondersteuning daarbij, is ITC sindsdien in deze drie talen live te volgen. De online organisatie zorgt er ook voor dat het wereldwijde bereik verder groeit. Afgelopen ITC kende 172 deelnemers uit zesentwintig landen verspreid over vijf continenten.

ITC is het levende bewijs dat Theosofen wereldwijd, ook al zijn ze afkomstig uit verschillende organisaties, samenwerken aan de verspreiding van Universele Broederschap. Om met Blavatsky te eindigen:

Nooit eerder was het voor de leden van de T.S. zo noodzakelijk om de oude parabel van het bundeltje rietstengels ter harte te nemen als nu: als ze verdeeld zijn, zullen ze onvermijdelijk één voor één worden gebroken; als ze verenigd zijn, is er geen kracht op aarde die onze Broederschap kan vernietigen.⁽⁷⁾

Referenties

1. Bron: <https://www.theosophyconferences.org/about-itc/purposes-and-declarations>; bezocht op 6 oktober 2025.
2. Bron: <https://blavatskyhouse.org/literature/miscellaneous/>; volg menu: 'EN' – 'Literature' – 'Miscellaneous'; bezocht op 6 oktober 2025.
3. Zie ref. 1.
4. H.P. Blavatsky, *The Secret Doctrine. Volume I*. Vele edities, p. 13 (originele Engelse paginering).
5. Zie ref. 4, p. 14-17 (originele Engelse paginering).
6. H.P. Blavatsky, *The Secret Doctrine. Volume II*. Vele edities, p. 1 (originele Engelse paginering).
7. H.P. Blavatsky, 'Brief aan de vijfde jaarlijkse conventie van de Amerikaanse afdeling van de Theosophical Society', 1891. Bron: *H.P. Blavatsky aan de Amerikaanse conventies*, Brief 5. Bron: www.theosofie.net; bezocht op 6 oktober 2025.

Celebrating
the Heart
of Theosophy
(1875 - 2025)

ITC Viering van het Hart van de Theosofie (1875-2025)

De International Theosophy Conference 2025, die plaatsvond van 8 tot en met 12 augustus (online), was een speciale conferentie, omdat het in dit jaar 150 jaar geleden was dat H.P. Blavatsky de Theosophical Society had opgericht. De conferentie had de titel: *Celebrating the Heart of Theosophy*. De vertaling ervan is: 'Viering van het Hart van de Theosofie', waarbij we met het woord 'viering' meer bedoelen dan wat er meestal onder wordt verstaan. We bedoelen ook: 'stilstaan bij', 'nadenken over', 'lessen trekken uit'. Op deze conferentie, die meer dagen duurde en meer lezingen omvatte dan anders, werden door leden van de verschillende theosofische organisaties waardevolle bijdragen naar voren gebracht. In dit en de komende nummers van *Lucifer* zullen we de lezingen opnemen die afkomstig waren van onze organisatie, de Theosophical Society Point Loma. In dit nummer zijn dat: het openingswoord van Herman C. Vermeulen, en drie lezingen over de impact van de impuls van 1875 in de wereld, op het terrein van religie, filosofie en wetenschap. Alle lezingen zijn ook online, in het Engels, te vinden op de ITC website: theosophyconferences.org.

Opening

150 jaar na de oprichting van de Theosophical Society

Welkom allen op deze bijzondere *International Theosophy Conference* 2025, in dit gedenkwaardige jaar waarin we de 150 jaar vieren die zijn verlopen sinds de oprichting van de *Theosophical Society* door Blavatsky en haar metgezellen in 1875 in New York.

De Loge van Wijsheid en Mededogen startte al honderd jaar vóór 1875 met de voorbereidingen van een impuls, die in 1875 werd gegeven door de

Meesters, door middel van een boodschapper in de uiterlijke wereld, in de vorm van H.P.B. en enkele andere chela's van de Meesters.

Deze ITC biedt een uitgebreid programma, dat meer dagen en lezingen bevat dan in voorgaande jaren. Een groot team heeft het afgelopen jaar hard gewerkt om zich voor te bereiden op deze conferentie, om ervoor te zorgen dat alles klaar is en een inspiratiebron zal zijn in de komende dagen, en hopelijk nog veel langer.

Om dit 150-jarig jubileum te vieren, is deze conferentie gewijd aan het presenteren van een aantal essentiële onderwerpen uit Blavatsky's geschriften, door middel van een reeks lezingen.

Deze lezingen belichten een continue lijn in het theosofische werk en de beginselen die Blavatsky en haar Meesters naar voren brachten: een lijn die tot op de dag van vandaag voortduurt en hopelijk nog generaties lang zal voortbestaan.

In de afgelopen 150 jaar zijn sommige leringen algemeen bekend geraakt; andere zijn slechts gedeeltelijk begrepen, en sommige zijn grotendeels onbekend gebleven. Blavatsky's ideeën hebben duidelijk een blijvende invloed op de samenleving gehad, maar niet alle leringen zijn daarbij ongeschonden gebleven.

Kunnen we terugkijken op een periode van 150 jaar 'rustige vaart'? Nee: het lijkt erop dat menselijke ontwikkeling niet tot stand komt zonder velerlei soorten persoonlijke worstelingen. In de afgelopen 150 jaar hebben we in die zin waardevolle lessen geleerd. We kunnen ook niets anders verwachten als we de karmische processen versnellen en intensiveren. De laatste 150 jaar lijken inderdaad op een 'snelkookpan-tijd', waarin de beste én de slechtste eigenschappen veel sneller dan normaal naar buiten werden gebracht. We zijn wat dat betreft door Blavatsky gewaarschuwd, dat we, omdat we het kali-yuga in zijn gegaan – een cyclische periode waarin alles sneller gebeurt – ook veel sneller zullen leren.

Maar we zullen in deze conferentie, naast veel aandacht voor wat Blavatsky bracht, ons ook afvragen: waar staat de Theosofie vandaag de dag, en wat kan het betekenen in de toekomst? Op de laatste dag zullen we de theosofische toekomst verkennen, natuurlijk op basis van de theosofische leringen.

The Theosophical Society.

NEW YORK, Oct. 13th 1875.

The Committee on By-Laws having completed its work, a meeting of the Theosophical Society will be held at the private residence No. 206 West 38th St., on Saturday, Oct. 16th, 1875, at 8 p.m., to organize and elect officers. If Mr. Felt should be in town, he will continue his intensely interesting account of his Egyptological discoveries. Under the By-Laws proposed, new members cannot be elected until thirty days consideration of their application. A full attendance at this preliminary meeting is therefore desirable. The undersigned issues this call in compliance with the order adopted by the meeting of September 17th ultimo.

HENRY. S. OLCOTT, President pro. tem.

Colonel Henry Steel Olcott's aankondiging van een vergadering in New York, op 16 oktober 1875, ter voorbereiding van de oprichting van de Theosophical Society (op 17 november van dat jaar).

Mededogen, de basis

Blavatsky, de Moeder van al de *Theosophical Societies*, maakt heel duidelijk dat mededogen de belangrijkste leidraad is in al de activiteiten van de Loge van Wijsheid en Mededogen. 'Mededogen is de WET der wetten', zoals Blavatsky zegt in *De Stem van de Stilte*.⁽¹⁾ Er is diep respect voor elk wezen dat de Universele Broederschap in zijn leven op de eerste plaats zet en zichzelf volledig inzet voor dit doel.

Daarom ruimt deze conferentie op de eerste dag plaats in voor het onderwerp mededogen. Dit gebeurt in de lezing met de titel 'The Voice of the Silence – Het Pad van Mededogen', die gegeven zal worden door Eva Moberg. Dit fundamentele onderwerp, mededogen, wordt vaak aangeduid met de buddhistische term 'het Bodhisattva-ideaal'. Het Bodhisattva-ideaal gaat een stap verder dan mededogen alleen. Bepalend voor dit ideaal is het zuivere *motief* waarmee je elke mededogende handeling verricht: je helpt je medewezens en je ziet daarbij af van het bereiken van Nirvāna of enige andere beloning.

Waarom eerst deze lezing? Het Bodhisattva-ideaal is de grondtoon van alles wat daarna volgt. Dit ideaal is niet gebaseerd op emoties, maar op kennis en op de structuur van het Universum. Het is een van de hoofdconclusies uit de eerste grondstelling van *De Geheime Leer*.

Er zijn vele *Theosophical Societies*, maar één van hun gemeenschappelijke doeleinden is Universele Broederschap. Dit beginsel behoort tot de kernleringen van de Theosofische Traditie, en is daarom de grondslag voor al haar activiteiten. Als je uitgaat van Universele Broederschap, en dus van de eenheid en verbondenheid van alles, dan is mededogen – je persoonlijke leven opzij zetten om je in te zetten voor het welzijn van het geheel – volkomen vanzelfsprekend.

Waar komt de Theosofie en de naam 'Theosofie' vandaan?

Om na te gaan waar de naam 'Theosofie' vandaan komt en waarom de naam 'Theosofia' naast 'Theosofie' wordt gebruikt, moeten we kijken naar de geschiedenis.

Uit *De Geheime Leer* leren we dat 18 miljoen jaar geleden het menselijk denkvermogen door de Mānasaputras, de Meesters, werd geactiveerd. En door dit te doen, gingen zij een karmische verbintenis aan met de mensheid.

Deze impuls werd nog vele malen herhaald, en werd onderbouwd door het verschaffen van leringen, van levenswijsheid. De laatste impuls was in 1875. Op talloze plaatsen in *De Geheime Leer* en in de vele andere werken van

Blavatsky en haar medewerkers, treffen we verwijzingen aan die aantonen dat dezelfde Universele Kennis al talloze eeuwen bestaat, in alle verschillende culturen en tradities. Deze kennis, die steeds gegeven wordt om de mensheid te helpen, is in al deze culturen bekend onder vele verschillende namen. Wij kennen deze tegenwoordig onder de naam *Theosofie*, een woord dat afkomstig is van het Grieks. *Theos-sophia* betekent ‘de Wijsheid van de Goden’ of ‘Goddelijke Wijsheid’. Zoals Blavatsky duidelijk maakt, werd de naam ‘Theosofie’ al eerder gebruikt, namelijk door Ammonius Saccas (175-243 van onze jaartelling) in Alexandrië.

Wij gebruiken de term *Theosofia*, de oorspronkelijke Griekse naam, om de oorspronkelijke Wijsheid te onderscheiden van dat wat in 1875 werd gegeven. Die laatste impuls staat bekend als ‘Theosofie’, en is een beperkt onderdeel van de oorspronkelijke Wijsheid, namelijk een onderdeel dat voor ons toegankelijk is gemaakt, zodat we het vandaag de dag in onze cultuur kunnen bestuderen en begrijpen. De Theosofia is daarentegen de universele kennis, die de basis vormt van alle grote religies en filosofieën.

Omdat niet in alle talen onderscheid bestaat tussen de woorden ‘Theosofia’ en ‘Theosofie’, worden deze beide betekenissen soms door hetzelfde woord weergegeven.

De Theosofische Beweging

Er bestaat een waardevol artikel van William Quan Judge, getiteld ‘De Theosofische Beweging’, dat de moeite van bestudering zeer loont. Het artikel werd voor het eerst gepubliceerd in het tijdschrift *The Path* in augustus 1895.⁽²⁾ Hij bespreekt daarin de Wijsheidstraditie en zijn verschillende consequenties. Ik citeer uit dit artikel:

De Beweging is moreel, ethisch, spiritueel, universeel, onzichtbaar behalve door haar effecten, en is er continu. Een organisatie gevormd voor theosofisch werk is een zichtbare organisatie, een effect, een machine om energie vast te houden en in actie om te zetten; ze is niet, en kan niet, universeel zijn; en evenmin is ze er continu. Georganiseerde theosofische lichamen worden door mensen opgericht om beter te kunnen samenwerken. Maar omdat ze slechts uiterlijke omhulsels zijn, moeten ze van tijd tot tijd veranderen omdat zich menselijke tekortkomingen voordoen, de tijden veranderen en de grote onderliggende spirituele beweging zulke veranderingen teweegbrengt. Omdat de Theosofische Beweging er continu is, is zij in

alle tijden en in alle landen terug te vinden. Overal waar het denken strijd voerde om vrij te zijn, overal waar spirituele ideeën zijn verkondigd in tegenstelling tot formalisme en dogmatisme, is deze grote beweging terug te vinden.

(...) Maar ware eenheid en invloedrijke kracht, en waar internationalisme, bestaan niet uit het hebben van één organisatie. Ze liggen in gelijkheid van doel, van aspiratie, van streven, van leringen, van ethiek.

Dit artikel laat ons zien dat de Universele Wijsheid zich heeft uitgedrukt onder verschillende namen en vanuit verschillende tradities. Deze Wijsheid heeft zich ook in de afgelopen 150 jaar gemanifesteerd, binnen de verschillende theosofische organisaties.

De titel van deze conferentie is *Celebrating the Heart of Theosophy* (‘Viering van het Hart van de Theosofie’, inclusief de diepere betekenis van ‘stilstaan bij’, ‘nadenken over’, ‘lessen trekken uit’). Wat bedoelen we hier met ‘Hart’? Als een abstract begrip, als symbool, betekent het precies dit idee van de ‘morele, ethische, spirituele, universele, onzichtbare’ kern, die de uiterlijke organisaties overstijgt en waaraan we proberen uitdrukking te geven in onze samenwerking, zo goed we kunnen.

De brief van de Mahā-Chohan

Als we spreken over het 150-jarige bestaan van de theosofische organisaties, is het moeilijk om een brief onvermeld te laten die de plicht van de theosofische organisaties beschrijft, en daarover richtlijnen geeft. Het is een brief die, onder de vele brieven die de theosofische werkers in de periode tussen 1881 en 1888 van de Meesters ontvingen, steeds weer wordt genoemd en geciteerd. Dit is de brief die bekend staat als ‘de brief van de Mahā-Chohan’. De Mahā-Chohan is de chef van de Meesters. De brief is geschreven door Meester K.H., op basis van een gesprek dat hij had met zijn chef.

Deze brief biedt ons, theosofen en theosofische organisaties, een visie, een soort routekaart. De brief is te vinden op de ITC-website, bij de readings. Hij is bijna 144 jaar oud, maar blijft vandaag de dag nog even relevant als in 1881. Ik wil graag de aandacht richten op een paar kernpunten uit de brief van de Mahā-Chohan, om te laten zien welke waardevolle inzichten we uit die brief kunnen halen. Deze brief biedt ons een algehele routekaart voor de toekomst van de theosofische organisaties. Als we naar de sleutelwoorden uit de brief kijken (hieronder steeds vet en cursief gezet), herkennen we verschillende stappen waarmee we

deze ideeën kunnen omzetten in de praktijk.

Universele Broederschap.

Dit is een broederschap die zich uitstrekt tot al onze medemensen, zonder enig onderscheid.

Het wordt tijd dat de Theosofie de arena betreedt.

Dit houdt in dat we de theosofische stem in de samenleving laten horen, en dat we op basis van onze theosofische wijsheid onze verantwoordelijkheid nemen in de samenleving: en daarbij een theosofisch perspectief bieden bij de beslissingen die in de samenleving moeten worden genomen.

De bevooroordeelde volkeren moeten als eerste de hand van broederschap uitstrekken naar de benadeelde volkeren.

Populariseer de Theosofie.

Dat betekent dat we de Theosofie toegankelijk moeten maken voor onze medemensen: natuurlijk zonder de principes aan te tasten of onze persoonlijke interpretatie eraan toe te voegen, maar door de leringen te brengen zoals ze zijn.

Wil een religie en filosofie waar zijn, dan moeten ze een oplossing kunnen bieden voor elk probleem.

[Over de noodzaak van ...] *de kalmerende invloed van een broederschap en de praktische toepassing van Buddha's esoterische leringen.*

De zonen van theosofen zullen op hun beurt eerder theosofen worden dan iets anders.

Geen boodschapper van de waarheid, geen enkele profeet, heeft ooit tijdens zijn leven volledig succes behaald — zelfs Buddha niet.

De Theosophical Society werd gekozen als de hoeksteen, het fundament van de toekomstige religie van de mensheid.

Hebben we in de afgelopen 150 jaar de mensheid als geheel gediend? Niet de gehele mensheid, maar we hebben wel iets bereikt.

Zelfs al tijdens de periode waarin de Mahā-Chohan-brief geschreven werd, rond 1881, vond er een snelle mentali-

teitsverandering plaats. En zoals we nu in de wereld kunnen zien, heeft deze versnelling zich sinds die tijd voortgezet. Deze brief legt een directe verantwoordelijkheid bij ons allemaal. De brief is het waard om in zijn geheel bestudeerd te worden.

Opening van de conferentie

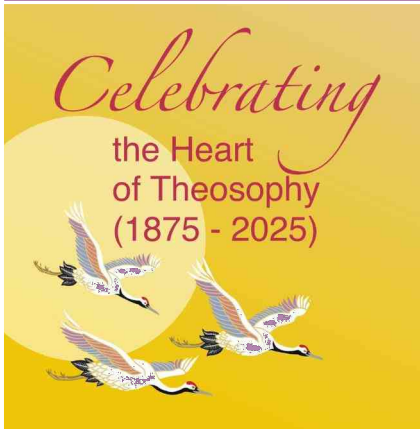
We hebben een goed gevuld programma voor de komende vijf dagen. Wat kunnen we in deze periode verwachten? Dat we allemaal samenwerken om de Theosofie beter te begrijpen, zodat we terug kunnen keren naar de *arena* om deze wijsheid met onze medemensen te delen.

Onze samenleving staat vandaag voor een grote uitdaging, die om eenheid en samenwerking vraagt. Laten we aantonen dat het nog steeds mogelijk is om vooruitgang te boeken, zelfs in de wereld van vandaag.

Nu, met deze woorden, verklaar ik deze conferentie officieel voor geopend. Ik hoop dat jullie allemaal geïnspireerd weggaan.

Referenties

1. H.P. Blavatsky, *De Stem van de Stilte*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1992, p. 185 (editie 1974: p. 181).
 2. W.Q. Judge, 'The Theosophical Movement.' Artikel in: *The Path*, jaargang 10, augustus 1895, p. 137-139. Opgenomen in: W.Q. Judge, *Echoes of the Orient. Volume I*. Compiled by Dara Eklund. Pasadena, California, Theosophical University Press, 2011, p. 485-487 (editie van Point Loma Publications, 1975: p. 463-465).
-

Van aanbidding en geloof naar religie en eigen verantwoordelijkheid

Beste vrienden, Mahātma Koothoomi beweert in een brief aan A.P. Sinnett dat religie de oorzaak is van twee derde van het kwaad dat de mensheid achtervolgt, sinds die oorzaak een macht werd.⁽¹⁾ Toch lezen we dat de Geheime Leer de synthese van religie, filosofie en wetenschap is. En de Mahā-Chohan zegt bovendien dat de Theosophical Society is gekozen als de hoeksteen, het fundament van de toekomstige religie van de mensheid.⁽²⁾

Het is dus niet moeilijk te concluderen dat met het woord ‘religie’ twee verschillende dingen worden bedoeld, waartussen natuurlijk wel een relatie bestaat.

Die relatie tussen die twee zou je kunnen vergelijken met enerzijds een zuivere beek die uit een bron hoog in de bergen ontspringt, en anderzijds de rivier die uit die bron voortkomt en die door allerlei menselijke activiteiten is vervuild, voordat hij in zee uitmondt. Het zuivere water bij de bron is heilzaam en inspirerend, maar het vervuilde water aan de monding brengt ziekte en ellende. Het zuivere water van de bron is religie. Het vervuilde water is geloof.

***Ātma-Vidyā*, het kennen van het Zelf**

Religie is een in beelden vormgegeven idee van de eenheid van al het leven en van de mens als een onlosmakelijk deel daarvan. Die beelden worden zo gepresenteerd, dat mensen ze kunnen begrijpen. Voor de meesten van ons is die idee zelf nog te hoog gegrepen om te kunnen bevatten; ze heeft een sluier nodig, een voertuig, om het te kunnen begrijpen.

Religie wijst ons op de eenheid. Wij maken er deel van uit. We *zijn* die eenheid. Ze geeft ons ook richtlijnen om ons steeds meer bewust te worden van die eenheid. In dat opzicht lijkt ze op wat in het Sanskrit *Ātma-Vidyā* wordt genoemd.

Ātma-Vidyā betekent het kennen van Ātman, het Zelf, de kern, de essentie van de Kosmos. En omdat mensen een integraal onderdeel zijn van die Kosmos – de microkosmos – is die kern van het geheel ook de kern van de mens. Religie – afgeleid van het Latijnse *religare*, wat ‘opnieuw verbinden’ of ‘terug verbinden’ betekent – is de inspirerende aanmoediging om ons bewust te worden van ons diepste Zelf. Dat te doen, is in

wezen onze belangrijkste verantwoordelijkheid als mens.

Degeneratie: we menen dat het goddelijke buiten ons is

Zodra we echter de kern, het goddelijke, buiten onszelf plaatsen, treedt degeneratie op. We gaan dan *geloven* dat we het niet alleen kunnen. We bedenken tussenpersonen: priesters, pandits, dominees, van wie we denken dat ze onmisbaar zijn voor onze redding. We beginnen het goddelijke te *aanbidden*, in plaats van het in onszelf op te roepen. We voelen ons niet langer in staat tot, of verantwoordelijk voor, onze eigen vooruitgang en redding. We hebben onszelf vatbaar gemaakt voor manipulatie en volgen blindelings de dogma's die als absolute waarheden worden gepresenteerd.

In het ergste geval kunnen we als kanonnenvoer naar het front worden gestuurd, omdat priesters ons vertellen dat het Gods wil is dat we een heilige oorlog voeren. Het is bekend: religieuze oorlogen zijn de wredeste.

Zuivere ideeën verworden tot dogma's

Het is daarom van het grootste belang dat we die bron, de ware Wijsheidreligie, zuiver houden. Die bron bevindt zich bij de Hiërarchie van Wijsheid en Mededogen, die met regelmatige tussenpozen dezelfde oude boodschap brengt in een vorm die past bij de mensen aan wie de boodschap wordt aangeboden. Keer op keer worden deze zuivere ideeën verkondigd. Maar na verloop van tijd worden ze niet meer begrepen of slechts half begrepen. De diepere achtergrond gaat verloren. Ze worden dogma's, die niet in twijfel mogen worden getrokken, die niet kunnen worden bediscussieerd, maar die je gewoon moet geloven.

Het begint met verheven ideeën, het eindigt met dogma's. Deze dogma's beroven de mens van het meest essentiële aspect van zijn bestaan: de vrije wil.

Antropocentrisch

Nu zullen de Meesters alles doen wat in hun macht ligt om te voorkomen, of in ieder geval de kans te verkleinen, dat de ideeën degenereren. Zij kennen de menselijke psyché. Zij weten hoe mensen denken.

Daarom onderwijzen zij *antropocentrisch*. En met antropocentrisch bedoelen wij niet de idee dat de aarde en de mens het centrum van de kosmos zijn, maar dat ieder mens alleen vanuit zichzelf kan denken. Ik kan niet vanuit een ander denken, en een ander kan niet vanuit mij denken. Een mens denkt met zijn eigen gedachten op

basis van wat in hem is. Hij kan niet denken met het denkvermogen van een ander. Zijn gedachten volgen noodzakelijkerwijs de neigingen van zijn eigen natuur: ze komen uit zichzelf voort.

De wijzen uit de oudheid begrepen dat als zij universele ideeën aan mensen wilden overbrengen, ze dat alleen konden doen door gebruik te maken van antropocentrische taal. Daarom gebruikten zij menselijke woorden, menselijke vergelijkingen en menselijke verhalen. Op die manier konden zij de aandacht van de mensheid op die universele ideeën richten. Daarom zullen de Meesters hun ideeën altijd presenteren op basis van de denkgewoonten van de mensheid zoals die op een bepaald moment zijn. Zij zoeken naar woorden en begrippen, zij kleden hun ideeën in beelden die de mensheid kan begrijpen.

Adumbratie

Er is nog een ander belangrijk element dat je moet beseffen als je de spirituele waarde van religieuze metaforen wilt begrijpen, of, om de beeldspraak van de rivier verder uit te werken, als je het zuivere water uit de bron wilt drinken. Dat is dat de Meesters de ideeën in adumbratie presenteren. Ze geven een schets. Vergelijk het met iemand die op de top van een berg staat en naar beneden in het dal kijkt. Hij ziet geen details, alleen de vage contouren van wat zich in het dal bevindt.

Door de leer in adumbratie te geven, stimuleren de Meesters iedereen *om zelf na te denken* en de algemene ideeën door middel van eigen onderzoek uit te werken. Het is moeilijk om 'een brede schets' dogmatisch uit te leggen. In plaats daarvan kan zo'n schets zeer inspirerend zijn en iemand motiveren op zoek te gaan naar meer waarheid.

Het is misschien moeilijk voor te stellen dat *De Geheime Leer*, een boek van ongeveer veertienhonderd pagina's, slechts een schets is van de esoterische filosofie. Toch is het niets meer dan een beeld, een idee, dat de mensheid, als ze heel erg haar best doet, net kan begrijpen.

Dit te beseffen is heel belangrijk. We hebben slechts een glimp opgevangen van de Wijsheidreligie. Het is onze taak om zorgvuldig over die glimp na te denken, die te verwerken en de gevolgen ervan in ons denken op te nemen, zodat we in latere cycli meer kunnen absorberen. Als we denken dat dit het eindpunt is van alle kennis, vervuilen we de rivier van inspiratie.

Als er in ons geen honger is naar grotere wijsheid, naar een dieper religieus begrip van het doel van het leven dat we leiden, dan zal geen enkel religieus beeld, hoe zuiver ook, ons helpen ook maar één stap vooruit te zetten.

Meester Koothoomi zegt: *De ontvankelijkheid moet gelijk zijn aan het verlangen om te onderwijzen. De verlichting moet van binnenuit komen.*⁽³⁾ Als we dus verwachten dat verlichting van buiten ons komt, in welke vorm dan ook, dan wordt religie geloof en in plaats van onze verantwoordelijkheid in acht te nemen, hopen we door het aanbidden van god of goden onze zaligheid te verkrijgen.

Geen absolute waarheden

Degeneratie treedt ook op wanneer we vergelijkingen, metaforen, mythen en zelfs termen als absolute waarheden beschouwen. We hebben woorden nodig. Elke wetenschap, filosofie en religie heeft een vocabulaire nodig om ideeën uit te wisselen. Zonder woorden kunnen we ideeën nog niet begrijpen en met elkaar uitwisselen. Maar laten we woorden altijd beschouwen als dragers van ideeën en niet als de ideeën zelf. Een Chinese Taoïst schreef ooit: “Waar is de mens die mijn woorden vergeet, opdat ik met hem praten kan?”⁽⁴⁾

De woorden die door de Meesters in *De Geheime Leer* zijn gekozen – want, zoals Meester Koothoomi zegt, is dit boek het werk van hem, Meester Morya, en H.P.B. – dienen ertoe om ons opnieuw toegang te geven tot de meest verheven Idee die we ons momenteel kunnen voorstellen. Daarbij moet de kans dat het tot dogmatiek zou leiden, zo klein mogelijk zijn.

Het grenzenloze Beginsel

Heb je je in dit verband ooit afgevraagd waarom het woord ‘beginsel’ werd gekozen voor de eerste Grondstelling van *De Geheime Leer*? De drie Grondstellingen bevatten de hele Wijsheidreligie, de schets van het grote proces waarin de Kosmos en de Mens zijn geworden tot wat ze nu zijn; en welke mogelijkheden tot groei er nog voor ons zijn, hoewel dit laatste vooral tot uiting komt in het andere meesterwerk – veel kleiner maar misschien nog wel belangrijker – *De Stem van de Stilte*.

Het woord ‘beginsel’ is een goed voorbeeld van de antropocentrische manier van onderwijzen, van het proberen iets in ons te doen ontwaken. Het woord kan in abstracte en concrete, materiële zin worden gebruikt. In *De Geheime Leer* wordt het natuurlijk puur abstract gebruikt: *een alomtegenwoordig, eeuwig, grenzenloos en onveranderlijk BEGINSEL*. Het ligt buiten het bereik van het menselijk denken. Het overstijgt het menselijk begrip. We kunnen er niets concreets over zeggen. Het is niet dit, het is niet dat, het is niets in het bijzonder, en toch is het alles en komt alles eruit voort. Zelfs de meest triviale

gedachte of de meest verheven Buddha komt eruit voort en is het.

Hoe wijs was het om het woord ‘beginsel’ te kiezen. Een beginsel is een abstractie, net zoals ‘drie’ of ‘tien’ of ‘rood’ of ‘blauw’ abstracties zijn. Drie wat? Rood wat? Natuurlijk zijn er rode dingen, er zijn drie dingen, maar op zichzelf zijn ze niets.

Hetzelfde geldt voor het woord ‘beginsel’. Het betekent concept, basis, fundament. Maar concept van wat? Basis van wat? Dat vind je niet in de eerste Grondstelling, omdat het niet kan worden gecommuniceerd. Het is de basis van niets in het bijzonder, en tegelijkertijd van alles. Het grenzenloze BEGINSEL is niets – geen ding – en toch alles. De grote paradox. Het uitgangspunt van religieus bewustzijn, omdat het niet alleen een gevoel van verwantschap oproept met zelfs de verste Melkweg die we ons kunnen voorstellen, maar wanneer we er lang en diep over nadenken, voelen we zelfs iets van de allesomvattende eenheid van al het leven.

De idee van grenzenloosheid in religies

Dan zullen we ook begrijpen hoe deze idee in vroegere tijden aan de mensheid werd gepresenteerd — dat wil zeggen: aan ons in vorige incarnaties, indien we tenminste in die specifieke beschaving leefden.

De Vedische wijzen spraken over TAT, wat ‘Dat’ betekent. Er was gewoon geen ander woord voor. Of ze spraken over *Parabrahman*, wat betekent: ‘voorbij Brahman’, voorbij de horizon van wat voor ons voorstelbaar is.

Zelfs in de monotheïstische religies kun je deze idee nog terugvinden. Wanneer de moslim spreekt van *lā ’ilāha ’illā llāh*, richt hij zich, waarschijnlijk zonder het te beseffen, tot een onpersoonlijke godheid. Letterlijk betekent deze zogenaamde *Sjahada*: *er is geen god, er is een god*. Een ontkenning en bevestiging in één zin. Denk daar eens over na. En wanneer je in een andere soera van de Koran leest dat Allah niet verwekt is en niet verwekt, kun je alleen maar concluderen dat Allah alles is en dat alles dus altijd heeft bestaan.⁽⁵⁾

En kijk eens naar het Nieuwe Testament. Zegt Paulus niet dat wij in HET leven, bewegen en zijn?⁽⁶⁾ Wat is dat HET? Kun je het een naam geven? Nee, want zoals Lao Tse zegt over Tao: ‘als je het een naam geeft, is het niet langer de ware Tao, want dan heb je het onbegrensde begrensd’.

En lees *Genesis* in de juiste vertaling en je ziet dat de goden, de Elōhīm, zo willekeurig vertaald als een mannelijke god, boven de wateren zweefden.⁽⁷⁾ Wat zijn die

Wateren? Blavatsky spreekt over de grenzenloze Ruimte en de Wateren van de Ruimte; niet *een* ruimte, maar de abstracte RUIMTE.

Toch zien we dat in al deze religies deze verheven Idee, de idee van de Grenzenloosheid van het Leven, is ontaard in een god of goden die buiten onszelf staan en van wie we afhankelijk zouden zijn. Zelfs de zuiverste filosofische religie, het Buddhisme – zeker in zijn westerse vorm, maar helaas ook op veel plaatsen in het Oosten – is ontaard in een cultus, waarbij mensen tot Buddha bidden om hun wensen te vervullen.

18 miljoen jaar religie

Dit is het historische overzicht van 18 miljoen jaar. De boodschap is herhaaldelijk overgebracht. Aanvankelijk, in de vroege stadia, tijdens het derde Wortelras, toen het denken net was ontwaakt en we nog instinctief ideeën in ons opnamen, werden we onderwezen als peuters. Volgens *De Geheime Leer* kende de religie van die tijd geen dogma's of kerken, maar was er niettemin een halfbewust, instinctief besef van de eenheid van het leven.⁽⁸⁾ Dat besef ging verloren tijdens de puberteit die we Atlantis noemen. Andere beelden, die beter pasten bij de vaak gewelddadige mentaliteit van die tijd, werden gebruikt om ten minste een deel van het religieuze bewustzijn in stand te houden. Maar veel kennis moest geheim worden gehouden uit vrees dat deze anders voor zelfzuchtige doeleinden zou worden misbruikt. De mysteriescholen werden opgericht. De exoterische kant van deze scholen probeerde de intuïtie van de massa levend te houden met religieuze mythen en parabels, maar in de loop van de tijd werd de beeldspraak letterlijk geïnterpreteerd en ging de boodschap verloren in de wind die door de eeuwen heen raasde. Keer op keer vond er degeneratie plaats.

De stichting van de Theosophical Society door Helena P. Blavatsky is een nieuwe poging om ons de werkelijke bedoeling van religie weer te doen beseffen. De verering van beelden, de aanbidding van goden en de autoriteit die we aan priesters toekennen, zullen moeten wijken door de verantwoordelijkheid te leggen bij de mens zelf. Het ontwikkelen van discipline maakt daar ongetwijfeld deel van uit.

Discipline

Discipline is een belangrijk element in religie. De Romeinse staatsman en filosoof Cicero leidt religie af van *relegere*, wat 'opnieuw lezen' betekent, in de zin van iets kiezen en je daaraan houden.⁽⁹⁾ Dit is een belangrijk idee, omdat

het laat zien dat religie niet gebaseerd is op geloof maar op het zelfstandig kiezen van een bepaalde richtlijn. Je houdt je aan die richtlijn, die voortkomt uit je eigen beeld van eenheid.

De beleving van religie hangt dus af van je eigen begrip. Het is onmogelijk om dat begrip aan anderen op te leggen, of zoals de Koran zegt: *er is geen dwang in religie*.⁽¹⁰⁾ Natuurlijk is *de essentie* van de beleving van religie voor ieder individu hetzelfde – namelijk het besef van Eenheid van al het leven – maar iedereen vormt op basis van zijn ontwikkelde bewustzijn zijn eigen mentale beelden daarvan. En vervolgens geef je vorm aan wat je in je eigen leven hebt begrepen over eenheid. Mensen met een groter bewustzijnsbereik hebben een vollediger beeld van die eenheid dan anderen die beperkter zijn.

Is dat een probleem? Helemaal niet. We hebben allen een oneindigheid achter ons, waarin we onszelf hebben gevormd tot de man of vrouw die we vandaag zijn: niets meer en niets minder. Deze verschillen ondersteunen de samenleving. Iedereen kan zijn verplichtingen jegens anderen en jegens de samenleving overwegen en nakomen. Hoe groter je bewustzijnsbereik, des te groter je verantwoordelijkheid en de daarmee samenhangende plichten.

Dharma

Wanneer iedereen zijn plicht vervult vanuit zijn eigen mentale beeld van eenheid, ontstaat er een dynamische harmonie. Een dergelijke samenleving wordt beschreven in *Handelingen van de Apostelen*, waarin allen die tot de gemeenschap behoorden, zichzelf inbrachten en van de gemeenschap de middelen kregen om dat te doen. Plato schetst hetzelfde beeld in *De Staat*.

Maar om je aan de gemeenschap te committeren, heb je op zijn minst enig religieus besef nodig. Religie geeft antwoord op de vragen waar het leven naartoe leidt en wat het doel ervan is. Alleen als je een bevredigend antwoord op deze vragen hebt, hoe onvolmaakt ook, kun je je plaats in de totaliteit volledig begrijpen en op natuurlijke wijze je plicht jegens je medemensen vervullen. Dan weet je wat je individuele verplichting, je dharma, is.

Dit Sanskrit-woord betekent 'plicht', maar ook 'religie'. Het motto van de Theosophical Society is immers: *Satyān nāsti paro Dharma*, geen Religie hoger dan de Waarheid. Er is één Waarheid in het universum, een universele, allesomvattende Waarheid: de essentiële eenheid van alles wat leeft. Maar iedereen kan uit die Universele Waarheid zijn eigen mentale beeld van waarheid, van eenheid, van

religie, van dharma, zijn plicht, afleiden. En door dat te doen, werk je samen met de Natuur en ondersteun je het geheel.

En hoe interessant is het dat het woord 'dharma' is afgeleid van de Sanskrit-wortel *dhri*, wat 'ondersteunen' betekent. Je ondersteunt het geheel waarvan je deel uitmaakt niet slechts op gezette tijden; niet vijf keer per dag, zoals moslims dat met hun gebed doen; niet alleen op zondag in de kerk, maar 24 uur per dag, 365 dagen per jaar. De religieuze overtuiging die je zelf hebt ontwikkeld, voor jezelf hebt gekozen, met alle praktische gevolgen van dien, doordringt al je gedachten en handelingen.

Eenwording met het goddelijke en met de naasten

Religie staat niet los van de samenleving, althans niet als mededogen een belangrijk onderdeel ervan is. En als er eenheid is, als we deel van elkaar zijn, hoe kun je dan niet mededogend zijn?

Als je dus een juist begrip hebt van de eenheid van het leven, zie je geen verschil tussen de eenwording met je innerlijke god en die met je medemensen. Met andere woorden, je innerlijke god liefhebben is hetzelfde als je medemensen liefhebben.

Vinden we dit niet terug in de evangeliën, waar de volgende

woorden worden toegeschreven aan de avatar Jezus: het eerste gebod is je heer, je god, lief te hebben. Dat wil zeggen: de god in jezelf. En het tweede gebod, *dat gelijk is aan het eerste*, is je naaste lief te hebben als jezelf.⁽¹¹⁾ Als het liefhebben van je innerlijke god hetzelfde is als het liefhebben van je naasten, dan kun je dat alleen verklaren vanuit de eenheid van het leven. Als je je eigen innerlijke god liefhebt, die zich volledig heeft geïdentificeerd met de totaliteit van het leven, dan heb je ook je medemensen lief. Je hebt hen lief als jezelf. Niet je lagere zelf natuurlijk, dat leeft in het gevoel van afgescheidenheid, maar het Hogere Zelf, dat de innerlijke god is.

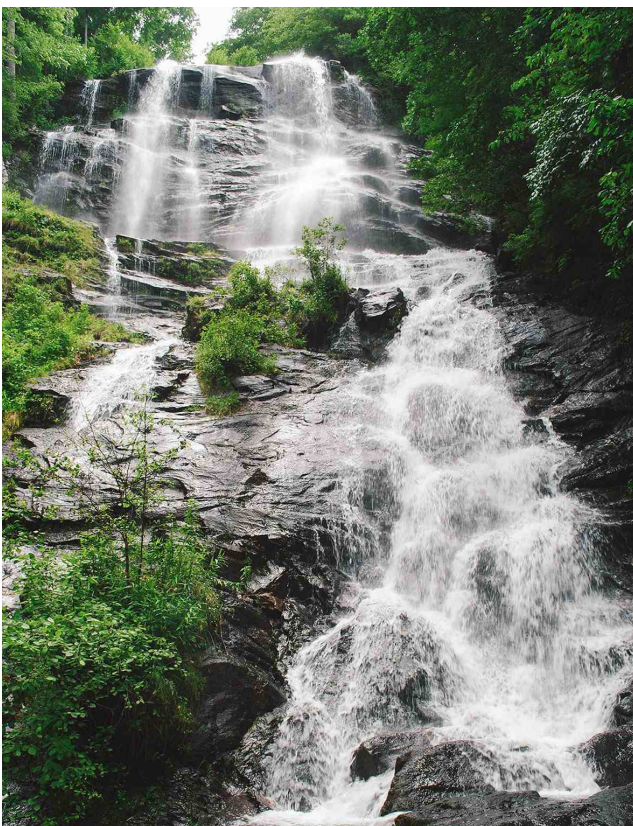
De religie van de toekomst

Als we voorzichtig enkele conclusies mogen trekken uit het bovenstaande met betrekking tot de religie van de toekomst, waarvan de Theosophical Society de hoeksteen is, dan kunnen we vaststellen dat de volgende elementen noodzakelijkerwijs er deel van uitmaken.

Religie vereist een actieve houding. Je probeert een mentaal beeld op te bouwen van eenheid, van het goddelijke, dat niet buiten je zit, maar in je. Je hebt de verantwoordelijkheid om je eigen mentale beeld van de goddelijke eenheid te vormen en daarnaar te leven. Religie geeft je de inspiratie om het pad naar je diepste Zelf te volgen en je daarmee te verenigen, wat ook betekent dat je je verenigt met je medemensen. Of liever gezegd, je wordt je bewust van de feitelijk eenheid met je medemensen, ja, met alles wat leeft.

Theosofen hebben in dit opzicht een nog grotere verantwoordelijkheid dan degenen die nog niet het voorrecht hebben gehad om de Wijsheidreligie te bestuderen. Als we in staat zijn de bron zuiver te houden, zullen de zijrivieren van de stroom van inspiratie, zoals die vorm krijgen in de nieuwe religie – maar ook in de wetenschap en de filosofie, die nooit van de religie mogen worden gescheiden – een adequate en nauwkeurige weerspiegeling zijn van de ware leringen die de Hiërarchie van Mededogen en haar boodschappers ons hebben gegeven. De leerstellingen van karma, reïncarnatie, progressieve evolutie en vooral van de leer van de monade – een centrum van onbegrensd bewustzijn dat elk wezen is – zullen daar een integraal onderdeel van zijn.

Maar als Theosofen water bij de wijn doen, als ze de leringen niet meer correct bestuderen of *hun* interpretatie als de enige juiste beschouwen, dan zal de religie van de toekomst ook dergelijke onvolkomenheden vertonen en zal het zaad van degeneratie al zijn gezaaid. Deze poging

van de Hiërarchie van Mededogen moet ten minste 2160 jaar – de tijdspanne van een Messiaanse cyclus – haar inspirerende invloed op de samenleving uitoefenen. En als toekomstige generaties ook hun spirituele dorst kunnen lessen met het zuivere water van de bron, dan mogen wij het niet vervuilen. We houden het water zuiver wanneer we het laten stromen. Dat betekent dat we het gebruiken voor het welzijn van de hele mensheid. Als we de esoterische kennis die ons uit mededogen is gegeven niet gebruiken, of als we die alleen voor onszelf gebruiken en het lijden in de wereld negeren, zal dat uiteindelijk op ons terugkomen. *De Stem van de Stilte* zegt: *Als gij wilt dat die stroom van moeizaam verworven kennis, van in de hemel geboren Wijsheid, fris en stromend water blijft, moet gij hem geen stilstaande vijver laten worden.*⁽¹²⁾ We houden de Theosofie dus zuiver wanneer we haar bestuderen en verspreiden zoals ze ons is gegeven, en niet zoals wij haar persoonlijk interpreteren.

Helaas is het zuivere water in sommige zijstromen al troebel geworden. Onder de naam Theosofie worden leringen verspreid die volledig in strijd zijn met de oorspronkelijke leer. Dit komt niet noodzakelijkerwijs voort uit kwaadwilligheid. Het komt meestal voort uit een gebrek aan kennis, een fanatiek enthousiasme en een verkeerde manier van denken. We hebben de neiging om datgene waarmee we ons identificeren ‘waar’ te noemen. En omdat we nog grotendeels in onze persoonlijkheid leven, nemen we het persoonlijke als maatstaf voor wat we als waar beschouwen. Daarbij laten we ons vaak leiden door onze zintuiglijke waarnemingen.

Het schijnt moeilijk te bevatten dat het goddelijke in ons is. Daarom hebben mensen die Theosofie bestuderen, maar nog niet volledig vrij zijn van achterhaalde ideeën, de neiging om de leerstellingen door elkaar te halen. Je hoort bijvoorbeeld mensen over karma praten alsof het een kracht buiten ons is, of dat onze misstappen vergeven kunnen worden als we berouw tonen. Dat is niet de boodschap die wij hebben ontvangen, want wij leren dat karma in ons zit, dat wij ons eigen karma zijn en dat een karmische daad, eenmaal gezaaid, tot een gevolg moet leiden.

Aan de andere kant heeft het begrip religie sinds 1875 voor veel mensen een heel andere betekenis gekregen. Er zijn miljoenen mensen, verspreid over de hele wereld, die zichzelf religieus noemen, maar niet tot een kerk behoren. Ze willen geen dogma's, maar zoeken de waarheid waar ze die ook maar kunnen vinden. Ze lezen buddhistische *Sutra's*, *De Bhagavad-Gītā*, de geschriften van de neo-

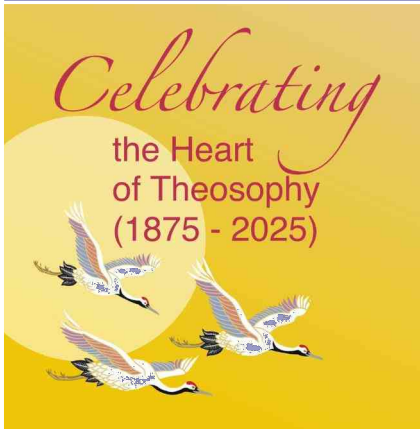
platonisten en de *Nag Hamadi*-boeken. Velen van hen zouden tot onze theosofische gelederen kunnen behoren, als we hen maar konden bereiken.

Onze taak als Theosofen is bijzonder moeilijk. Enerzijds moeten we de Theosofie met al onze kracht en vermogens verspreiden, omdat alleen de theosofische ideeën de mentaliteit van de wereld kunnen verheffen, de harten van mensen kunnen bereiken en egoïsme in onbaatzuchtigheid veranderen, zodat oorlogen verdwijnen, de kloof tussen arm en rijk wordt gedicht, de natuur niet verder wordt vernietigd en bovenal dat mensen weer perspectief krijgen en het leven als zinvol gaan ervaren. Maar aan de andere kant mogen we nooit concessies doen aan de leer zoals we die hebben ontvangen. We moeten die niet aanpassen aan trends die komen en gaan.

Het is een moeilijke maar zeer nobele taak. Hoe beter we hierin slagen, des te zuiverder de religie van de toekomst zal zijn en hoe meer ze velen – waaronder vele toekomstige generaties – zal inspireren om een mededogend en zinvol leven te leiden.

Referenties

1. M. (Mahatma) en K.H. (Mahatma), *De Mahatma brieven aan A.P. Sinnett*. Getranscribeerd, samengesteld en met inleiding van A.T. Barker. Den Haag, Theosophical University Press, 1979, brief nummer 10, p. 59-67 (brief nummer 88 in chronologische editie).
2. Zie onder andere: https://theosophy.wiki/en/Maha_Cohan_Letter; bezocht op 5 augustus 2025.
3. Zie ref. 1, brief nummer 49, p. 309-317 (brief nummer 20 in chronologische editie).
4. Uit het Taoïstische boek *Zhuangzi*, dat wordt toegeschreven aan de gelijknamige Taoïstische wijze Zhuangzi ('Chuang Tsu').
5. *Koran*. Surah 112 ('Al-Ichlaas', 'Zuiverheid van geloof'), vers 3.
6. *Bijbel*. *Handelingen van de Apostelen*, 17:28.
7. *Bijbel*. *Genesis*, 1:2.
8. H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer. Deel II*. Vele edities, p. 272 (oorspronkelijke Engelse editie).
9. Marcus Tullius Cicero, *De natura deorum* (Over de aard van de goden). Aangehaald in: G. de Purucker, *Esoteric Tradition. Volume I*. Point Loma, California, Theosophical University Press, 1940, p. 21. (Bron: <https://blavatskyhouse.org/literature/gottfried-de-purucker/the-esoteric-tradition-vol-1-2/>).
10. *Koran*. Surah 2 ('Al-Baqarah', 'De koe'), vers 256.
11. *Bijbel*. *Mattheüs*, 22:37-39.
12. H.P. Blavatsky, *De Stem van de Stilte*. Deel III, 'De Zeven Poorten'. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1992, p. 177 (tussen noot 25 en 26).

Theosofische filosofie: de Wijsheid der Liefde

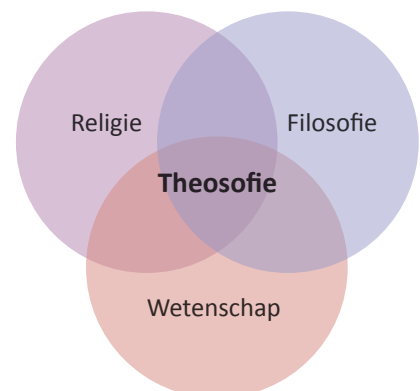
In de ondertitel van *De Geheime Leer* omschrijft H.P. Blavatsky Theosofie als de synthese van Religie, Filosofie en Wetenschap. Ons ITC-programma heeft afzonderlijke presentaties over deze drie disciplines, maar eigenlijk kunnen ze niet worden gescheiden. Ze kunnen beschouwd worden als drie 'gezichten' van de Theosofie, of drie 'ingangen' tot het Hart van de Theosofie. In deze presentatie proberen we te schetsen wat de rol is van filosofie in de theosofische synthese.

Filosofie, en misschien vooral de moderne westerse filosofie, wordt door velen geassocieerd met moeilijke of kunstmatige begrippen en soms vergezochte intellectuele redeneringen. Als een vraag 'filosofisch' wordt genoemd, kan dat zelfs betekenen dat het geen werkelijk verband heeft met het leven van alledag, dat het een puur theoretische kwestie is met weinig praktische consequenties. Natuurlijk is dat helemaal niet hoe wij de rol van filosofie zien in de Theosofie.

Theosofie is zeker het meest uitgebreide en universele filosofische systeem. Het geeft fundamentele, universele principes, boven alles de drie fundamentele grondstellingen zoals we die in *De Geheime Leer* vinden, waarop een samenhangend en logisch raamwerk is gebouwd, of beter gezegd, het vloeit voort uit deze beginselen. Dat betekent dat Theosofie intrinsiek samenhangend is, en

dat we logisch kunnen redeneren vanuit die principes, waarvan Grenzenloosheid en Eenheid de meest fundamentele zijn. En wij, als mensen, staan niet buiten dit kader, wij zijn er een integraal deel van.

Theosofische begrippen kunnen abstract zijn voor ons, ze kunnen gaan over principes en wetten, maar ze kunnen niet gezien worden als losstaand van concrete wezens zoals wijzelf. Deze universaliteit en samenhang maakt dat wij kunnen denken langs de lijnen van de analogie als we

inzicht willen krijgen in de wetten die in het universum gelden. Dit betekent ook, dat we, als we een waarheid of wet willen vinden, we deze ook in onszelf moeten kunnen vinden. En als we waarheid in onszelf vinden, kunnen we deze ook in het geheel, in het Universum herkennen.

Dit alles geeft ons een fantastische gereedschapskist om het leven te begrijpen, en om al onze levensvragen te beantwoorden. In deze presentatie wil ik graag ingaan op de volgende vragen:

- Wat is de filosofie van de Theosofie?
- Waarom zouden we ons met theosofische filosofie bezighouden?
- Hoe kunnen we het in praktijk brengen?

Filosofie als Liefde voor Wijsheid

Volgens een bekende etymologie van het woord ‘filosofie’, wordt het gewoonlijk gedefinieerd als ‘Liefde voor Wijsheid’. Het verwijst dan naar een houding die verdergaat dan alleen een mening vormen, maar naar een openheid of verlangen of wil om te leren en groeien in Wijsheid. Het betekent dat persoonlijke meningen worden gelaten voor wat ze zijn en dat we proberen te vinden wat waar is.

Er is geen beter voorbeeld van zo’n houding dan bij Socrates. In Plato’s dialogen zien we hem algemeen aanvaarde theorieën bevragen, en ideeën onderzoeken zoals rechtvaardigheid, wijsheid, liefde en kennis. Het gaat om een bovenpersoonlijke en systematische manier van redeneren, de activiteit van het hogere aspect van Manas, het bovenpersoonlijke aspect van het intellect. Socrates werd wijs genoemd omdat hij beseftte dat hij ‘niets wist’ over een onderwerp, wat alleen maar betekende dat hij niet gebonden was aan vaststaande definities en al bestaande begrippen, maar hij stond open om een diepere betekenis te ontvangen.

Deze houding, waarvan verwondering een essentieel aspect is, is onmisbaar als we meer willen begrijpen van de wereld om ons heen en van onszelf. In een artikel in de eerste editie van *The Theosophist* nodigt Blavatsky ‘zoekers naar waarheid’ en ‘zelfstandige denkers’ uit om zich aan te sluiten bij The Theosophical Society, ongeacht wat hun huidige meningen en overtuigingen zijn, zolang zij bereid zijn om te onderzoeken, en willen redeneren volgens de lijnen van logica en analogie.⁽¹⁾ Iedereen die bereid is om zijn persoonlijke meningen opzij te zetten en een *open mind* heeft is welkom. Zij moet duidelijk gedacht hebben dat zulke mensen ontvankelijk zouden zijn voor wat haar leraren te bieden hadden.

Filosofie als de Wijsheid der Liefde

In een voetnoot in *The Origin of the Mysteries* geeft Blavatsky een alternatieve, esoterische etymologie van het begrip *filosofie*.⁽²⁾ De context is een artikel over de Oorsprong van de Mysteriën. In deze voetnoot wordt filosofie niet gedefinieerd als Liefde voor Wijsheid, maar als ‘Wijsheid der Liefde’. Het woord ‘Liefde’ verwijst hier naar een “primordiaal beginsel in goddelijke schepping, een abstract verlangen in de Natuur naar voortbrenging”, in het Oudgrieks ook wel ‘Eros’ of ‘Pothos’ genoemd. Liefde staat dan voor “goddelijke liefde, een universeel element van goddelijke alomtegenwoordigheid dat door de hele Natuur verspreid is”, en dat “tegelijk hoogste oorzaak en gevolg” is. In deze beschrijvingen worden heel fundamentele begrippen uit de theosofische kosmogeenese gebruikt.

Als liefde *abstracte* ‘Eros’ of ‘Pothos’ wordt genoemd, lijkt het te wijzen op de primordiale kracht wanneer deze nog steeds latent is in de Cosmische Gedachte. Zodra deze kracht actief wordt, is het de drijvende kracht die differentiatie mogelijk maakt, die maakt dat wezens uit elkaar voort kunnen vloeien, van hoog naar laag, van verder ontwikkeld naar minder ontwikkeld, en zo het gemanifesteerde universum vormen met al zijn gradaties van wezens. Tegelijkertijd houdt deze kracht, in het Tibetaans ‘Fohat’ genoemd, ze allen verbonden en op elkaar geordend, geleid door Goddelijke Ideatie.

Als het een “universeel element van goddelijke alomtegenwoordigheid” wordt genoemd, kan deze goddelijke liefde in verband worden gebracht met wat in het Buddhisme Avalokiteśvara wordt genoemd. Dit wordt op vele manieren omschreven, maar wellicht is de manier waarop Gottfried de Purucker het zegt de meest aansprekende in deze context: “het als entiteit gemanifesteerde Buddhi van Cosmisch Kāma, of grenzenloze Liefde en Mededogen”.⁽³⁾

Om deze esoterische, universele betekenis van Liefde nog wat verder te verkennen, wil ik graag enkele zeer inspirerende beschrijvingen aanhalen.

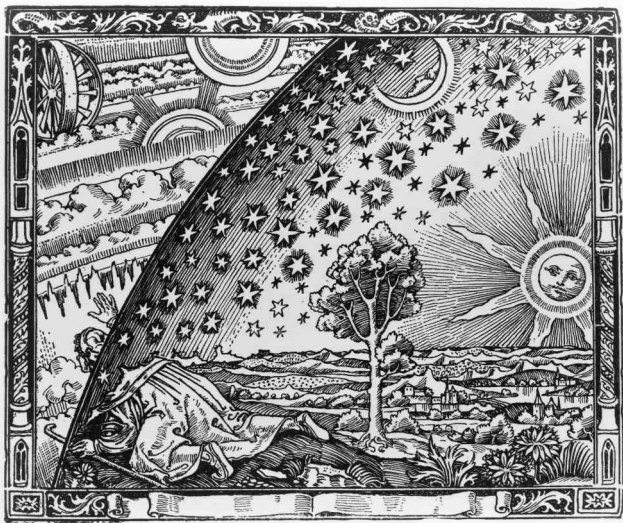
Gottfried de Purucker beschrijft liefde als het cement van het Universum, cosmische Harmonie die alle dingen doordringt, en het hart van het hart is van al wat is.⁽⁴⁾

In *De Stem van de Stilte* zegt mevrouw Blavatsky over Mededogen dat het de WET der WETTEN is, eeuwige Harmonie, de wet van eeuwige liefde.⁽⁵⁾

Uit dit alles kunnen we goddelijke liefde begrijpen als het bindende element of de universele kracht die aanwezig is in alles, en die de ene Wet van het Universum uitmaakt.

Laten we verdergaan met de voetnoot: Filosofie, of Wijsheid der Liefde, betekende “aantrekking tot en liefde voor al wat verborgen is achter de objectieve verschijnselen en de kennis daarvan”. Het betekende het “hoogste adeptschap — liefde voor en assimilatie met de Godheid”.

En omdat de filosoof deze goddelijke liefde kent, is de filosoof “degene die alle verborgen dingen kent in zichtbare dingen; oorzaak en gevolg, of absolute waarheid”. Blavatsky noemt filosofen “wetenschappers” en “de hoogste adepten”, en filosofie een “echte wetenschap”. De reden hiervoor is dat filosofen in deze diepste betekenis deze goddelijke liefde kennen door eigen ervaring. Zij zijn uitdrukkingen geworden van deze goddelijke liefde. Zoals Plato zei over de ware filosoof: iets werkelijk kennen, is iets *zijn*, iets geworden zijn.

Uit: Camille Flammarion, *L'atmosphère: météorologie populaire* (1888).

Hier zien we dat religie en wetenschap zijn inbegrepen in deze meest diepzinnige betekenis van de woorden *filosofie* en *filosoof*.

Zoals Blavatsky schrijft in haar ‘Samenvatting’ na de eerste zeven Stanza’s van *De Geheime Leer*, is de Geheime Leer de opgezamelde ‘Wijsheid van de Eeuwen’, getest en geverifieerd door die ver ontwikkelde individuen die in staat waren om dat te doen; de leden van de Hiërarchie van Wijsheid en Mededogen.⁽⁶⁾

Het fundament is een beginsel dat niet gekend of benoemd kan worden. Het kan alleen beschreven worden als een Alomtegenwoordig, Eeuwig, Grenzenloos en Onveranderlijk Principe. In het gemanifesteerde universum kan het begrepen worden als de fundamentele Wet, het Ene

homogene SUBSTANTIE-BEGINSEL, de ene worteloorzaak, de alomtegenwoordige Werkelijkheid in de manifestatie. Het is latent in elk atoom en het IS het universum zelf. Hoewel het gemanifesteerde universum een illusie is in vergelijking met dit principe, omdat het tijdelijk en veranderlijk is. Het is een periodieke manifestatie van de ultieme werkelijkheid erachter.

Alles in het universum leeft en ontwikkelt zich progressief van binnenuit, van het kleinste atoom-wezen tot het meest enorme Melkweg-wezen. Dat betekent dat alles BEWUST is, en dat er geen dode materie of blinde wet is, en dat de gehele Kosmos geleid, bestuurd en beziel wordt door bijna eindeloze reeksen van Hiërarchieën van bewuste wezens. Uiteindelijk is het het ENE LEVEN dat zich uitdrukt in een veelheid van wezens in verschillende en variërende fasen van ontwikkeling.

Omdat het menselijk wezen een microcosmos is, is het mogelijk om die Eenheid te leren beseffen, maar alleen als wij onszelf, ons bewustzijn, verheffen tot de karakteristiek van die vergevorderde wezens die ook wel Dhyān-Chohans, Deva’s of Elōhīm worden genoemd. Deze wezens kun je niet afsmeken of dwingen, maar, zoals H.P.B. het zegt, “... door de lagere persoonlijkheid te verlammen, en daardoor te komen tot de volledige kennis van de *niet-afgescheidenheid* van het hoger Zelf van het Ene absolute ZELF, kan de mens, zelfs tijdens zijn aardse leven, worden als ‘Een van Ons’,” daarmee verwijzend naar die spirituele wezens.

Als er te veel aandacht gaat naar onze persoonlijke aspecten, onze persoonlijke voorkeuren, onze persoonlijke stokpaardjes, en naar denken dat we het al weten, dan kunnen we niet ontvankelijk zijn voor deze kennis, omdat we het niet kunnen ervaren. Maar als het ons lukt om open te staan voor onze hogere aspecten, dan kunnen we afstemmen op die wijsheid die voortvloeit uit het Hart van het Universum.

De Oude Wijsheid is door Blavatsky beschreven als *een emanatie van het goddelijk Beginsel*, en daarmee verwijst het naar iets dat al in ons is.⁽⁷⁾ We kunnen hierin het buddhisch aspect van ons denken herkennen, Buddhi van Manas, dat ons in staat stelt om de Eenheid en de onderlinge verbondenheid te zien achter de veelvoudige verschijningen. Het is in staat om de oorzaken van uiterlijke gebeurtenissen te zien, en het verband tussen gebeurtenissen en feiten die niets met elkaar te maken lijken te hebben, en te *begrijpen* wat erachter zit. En door dit begrip gaat wijsheid samen met een diep besef van ethiek en mededogen.

Kortom, theosofische filosofie gaat over Liefde voor Wijsheid, de openheid voor waarheid en de activiteit van het bovenpersoonlijke intellect. En in een diepere betekenis is het Wijsheid der Liefde, kennis over wat er achter de oppervlakte is; uiteindelijk Geestelijke Eenheid, Wet, samenhang en onderlinge verbondenheid. Dit leidt ons tot de ethische gevolgen en onze tweede vraag:

Waarom zouden we ons met theosofische filosofie bezighouden?

Zelfs in ons alledaags taalgebruik noemen we iemand wijs als diegene weet hoe te handelen in het algemeen belang in een bepaalde situatie, op een manier die alle betrokkenen ten goede komt. Door iets te doen of te zeggen, of te suggereren dat meer inzicht geeft, spanning verlicht, of aanzet tot handelen. Alsof zo iemand weet hoe de situatie geharmoniseerd kan worden, en hoe de betrokken mensen te inspireren.

Als we de ellende in de wereld van vandaag zien, niet alleen nationale en internationale conflicten, maar ook de sociale achtergesteldheid, de persoonlijke angst en depressie waar veel mensen aan lijden, dan zou het ons doel moeten zijn om de *oorzaken* van deze situaties te vinden. Om te proberen achter de sluier te kijken om te zien wat dit werkelijk veroorzaakt, en te zoeken naar een oplossing, of minstens verlichting van dit lijden. En als we dat doen, zouden we niet moeten stoppen bij de fysieke oorzaken aan de oppervlakte, maar moeten we dieper graven. Zoals een wapenstilstand niet hetzelfde is als duurzame vrede, en zoals de gevolgen van de activiteit van onze hersencellen niet hetzelfde is als onze psyche, kunnen we niet verwachten dat uiterlijke veranderingen en manipulaties de oorzaken zullen veranderen, want die zijn op de innerlijke gebieden. Ware verandering kan alleen van binnenuit komen, door een verandering van inzicht.

Als Blavatsky beschrijft hoe “het Dhyān-Chohanische denken (of het cosmisch bewustzijn) de Ideatie van het Universele Bewustzijn weerspiegelt bij het richten en begeleiden van de grove kracht die in de stof aanwezig is”, wijst ze ook op de taak voor ons menselijke wezens. Ze waarschuwt ervoor de Dhyān-Chohans te gaan aanbid-den. Nee, “... de mens zou er altijd naar moeten streven om de goddelijke evolutie te helpen, door naar zijn beste vermogen een *medewerker met de natuur* te worden in de cyclische taak.”

Dus er is een taak voor ons in dit cosmische project. Ten eerste moeten we die Ideeën begrijpen. Als we onze

aandacht concentreren op een gedachtebeeld dat gebaseerd is op de Ideeën van de theosofische filosofie, dan baseren we onze gedachten en uiteindelijk onze handelingen op een visie van Eenheid en Harmonie. Als we terughalen wat eerder werd gezegd over het Ene Leven dat al wat bestaat doordringt, kunnen we een glimp opvangen van wat wordt bedoeld met Wijsheid der Liefde.

Als we volgens dat ideaal leven, handelen we anders en zijn we een andere en meer ondersteunende invloed in de wereld. We activeren dan iets in onszelf, onze hogere aspecten, de universele liefde in onszelf, wat onze gedachten, handelingen, gewoonten en uiteindelijk ook ons karakter verandert. Als beginnende medewerkers van de natuur, leren we om geen disharmonische oorzaken toe te voegen, die altijd weer geharmoniseerd worden door de werkingen van Karma. We leren om spirituele groei te ondersteunen, lijden te verlichten, en mededogen en harmonie in onszelf en anderen te activeren. Natuurlijk is dit niet iets wat we van de ene dag op de andere kunnen, maar, zoals Blavatsky het zei, we zouden naar ons beste vermogen moeten proberen om zulke medewerkers te worden. Het is iets dat iedereen kan proberen, hoe bescheiden de poging ook mag zijn.

Hoe brengen we het in praktijk?

Hoe kunnen we dan ontvankelijk zijn voor die Ideeën? En hoe kunnen we ze uitdrukken? Onze Leraren hebben veel aanwijzingen en hints gegeven.

De eerste stap om deze Wijsheid der Liefde te beoefenen is om een open hart te hebben. Echte verwondering komt van binnenuit; het is het openen van het Hart dat verlangt naar meer Licht, naar Waarheid, naar Wijsheid. En met Grenzenloosheid als het meest fundamentele beginsel in ons achterhoofd, realiseren we ons dat verder en dieper begrip *altijd* mogelijk is. Daarom zouden we onze ideeën niet moeten laten kristalliseren, tot vaststaande definities bijvoorbeeld. We moeten de uiterlijke vorm loslaten, en alleen het Hart of de essentie behouden van wat we hebben geleerd.

Zelfstandig denken

In zijn presentatie over religie gaf Barend Voorham (het vorige artikel in dit nummer) al aan dat Theosofie aan ons gepresenteerd is als een adumbratie — een speciale uiteenzetting van de Theosofia, een schets, iets dat verdere uitleg, uitdrukking, invulling behoeft door degene die besluit er iets mee te doen. Iedereen die zich ertoe aange-trokken voelt kan meedoen, onafhankelijk van levensfase

of karakter. Natuurlijk kunnen we die schets begrijpen en de schoonheid inzien van de theosofische ideeën. Maar we zouden daar niet moeten stoppen als we ze een levende kracht willen maken in ons leven. We moeten het zelf uittesten, uitproberen, het van alle kanten bekijken en bepalen wat het waard is voor ons. Echt begrip kan niet worden gegeven, het moet bij wijze van spreken veroverd worden. We zouden moeten proberen om zelf te onderzoeken en na te denken, op een logische en samenhangende manier, gebaseerd op de beginselen die in de Theosofie worden geschetst. Blijf vragen stellen en probeer te zien wat het betekent, in jezelf en voor het dagelijks leven, maak het praktisch.

Gebaseerd op het beginsel van Eenheid en 'zo boven, zo beneden' kunnen we denken op basis van analogie. Alle wezens leven en ontwikkelen samen, er zijn alleen gradaties en variaties van het Ene Leven. Als we concluderen dat we, in onze kern, werkelijk de geestelijke Eenheid zijn, is het makkelijk in te zien dat handelingen die afgescheidenheid veronderstellen en versterken daarmee niet in lijn zijn.

Onze buddhische verbeeldingskracht gebruiken

Als we beseffen dat we een microcosmos zijn, die alles in zich heeft wat de macrocosmos heeft, kunnen we leren over de kracht achter de uiterlijke wereld, door de kracht achter onze eigen uiterlijke vorm, achter onze persoonlijkheid, te leren kennen. Als we naar de wereld kijken met onze uiterlijke zintuigen, kunnen we alleen schijnbaar afgescheiden individuele wezens zien. We moeten binnewaarts kijken, onze buddhische verbeeldingskracht gebruiken om de onderlinge verbondenheid te herkennen, en ons concentreren op het mededogen, de universele en goddelijke liefde die voortvloeit uit het Hart van het Universum. Door op deze manier te denken, gaan we ons die Eenheid, verbondenheid, de gelijke potentie van alle wezens steeds meer beseffen. Wij groeien allen om meer en meer te gaan uitdrukken van die Grenzenloze kern die we in essentie zijn.

Kennen door te zijn

Een belangrijk aspect van het beoefenen van de Wijsheid der Liefde is door H.P.B. heel diepzinnig verwoord in *De Stem van de Stilte*: "... Zelf-kennis is het kind van liefdevolle daden."⁽⁸⁾

Als integraal deel van het universum, kunnen we iets niet werkelijk kennen, tenzij we het worden. Als we de Eenheid

willen kennen, moeten we het leven, in het Eenheid-deel van ons wezen leven. Als we de onderlinge verbondenheid willen kennen, moeten we deze worden door ernaar te handelen. En als we de Liefde willen kennen van het Ene Leven dat alles bindt, moeten we deze beoefenen. Zoals we hebben gezien, als we zo willen worden moeten we onszelf vergeten, onze eigen persoonlijke belangen en voorkeuren vergeten en leven volgens onze hoogste inzichten en idealen, en zo universeel en harmonieus zijn als we kunnen.

Samenwerken

We moeten zelf groeien, niemand anders kan dat voor ons doen. Maar dat betekent niet dat we het alleen moeten doen, of zelfs kunnen doen. Het betekent ook niet dat we elkaar niet kunnen helpen.

Omdat de Hiërarchie van Wijsheid en Mededogen zich uitstrekt van het mensenrijk tot het Zonnestelsel en daar voorbij (vanuit ons gezichtspunt), hoeven we niet bang te zijn dat we er alleen voor staan in onze taak de goddelijke evolutie van Ideeën te ondersteunen, om een medewerker met de natuur te worden. Er bestaan gevorderde geesten en harten die ons zijn voorgegaan, en zij zijn onze leraren. En zoals werd aangegeven in de presentatie door Erwin Bomas (die zal worden gepubliceerd in *Lucifer* nummer 5), is het enorm waardevol dat zij een kader, een richting hebben gegeven zodat wij onze weg kunnen vinden in de veelheid van theorieën en filosofieën die nu voor ons beschikbaar zijn.

Zij hebben ons ook vele aanwijzingen gegeven hoe wij het persoonlijke element in onszelf het zwijgen kunnen opleggen, of misschien beter, kunnen verheffen. Want ons motief moet vrij zijn van persoonlijk verlangen voordat het Hart die universele Ideeën, deze goddelijke liefde werkelijk kan begrijpen. Een voorbeeld van zulke aanwijzingen kan gevonden worden in *De Stem van de Stilte*, waarin de Pāramitā's of volmaaktheden zijn gegeven.

Verder kunnen we onze ideeën en onze werkwijzen kalibreren door samen te studeren en samen te werken. We kunnen de resultaten van onze zelfstandige filosofische activiteiten aan elkaar aanbieden en verrijkt worden door die van onze medestudenten. Zoals de facetten van een diamant, elk toont een ander aspect van deze universele Ideeën en geeft een ander uitzicht. We delen de manieren die we hebben gevonden om deze Ideeën in ons leven toe te passen. Op deze manier groeit onze individuele en collectieve visie, en wordt het wezen of het Hart van de Ideeën helderder en sterker.

We kunnen elkaar helpen en inspireren om zo bovenpersoonlijk mogelijk te zijn, om deze Ideeën te ontvangen in de geest waarin ze zijn gegeven: voor het welzijn van alle wezens.

Samenvatting en bevindingen

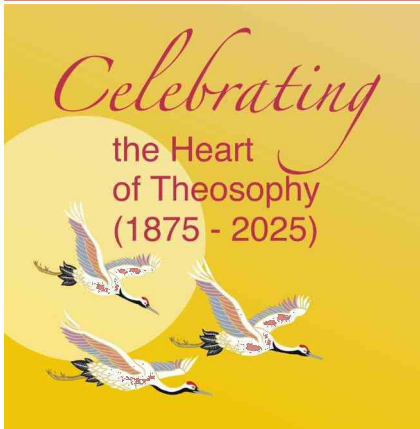
Een korte samenvatting van de antwoorden tot dusver op de vragen die aan het begin werden gesteld: Theosofie is een uitgebreide, rijke en samenhangende filosofie, die bijzonder geschikt is voor logisch redeneren en analogie, voor diegenen die liefde hebben voor Wijsheid. In een diepere betekenis is het Wijsheid der Liefde, kennis over innerlijke oorzaken en onderlinge verbondenheid, de geestelijke eenheid achter de uiterlijke wereld.

Wie dit een levende kracht in zijn leven wil maken, zou naar zijn beste vermogen moeten proberen om een ‘medewerker met de natuur’ te worden, om te leren ontvankelijk te zijn voor die Ideeën en hun ontwikkeling te helpen door ze te ontvangen en uit te drukken.

Dat kunnen we doen door ons de Wet der Liefde eigen te maken: door onafhankelijk te denken, door onze buddhische verbeeldingskracht te gebruiken, door het te *zijn*. Door onze individuele en gezamenlijke pogingen, geleid door die geestelijke wezens die er de levende voorbeelden van zijn geworden.

Referenties

1. H.P. Blavatsky, *Collected Writings. Volume II*. Wheaton, Illinois, The Theosophical Publishing House, p. 98 e.v.
2. H.P. Blavatsky, *Collected Writings. Volume XIV*. 1st edition. Wheaton, Illinois, The Theosophical Publishing House, 1985, p. 254-255, voetnoot.
3. G. de Purucker, *Esoterische Instructies. Deel 10*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1995, p. 94.
4. G. de Purucker, *Gulden Regels der Esoterische Wijsbegeerte*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1974, p. 113. Origineel citaat: “Liefde is het cement van het Heelal; ze houdt alle dingen op hun plaats en heeft ze eeuwig onder haar hoede; haar wezenlijke karakter is hemelse Vrede, haar werkelijke aard is Harmonie en ze doordringt alle dingen, ze is grenzenloos, onsterfelijk, oneindig, eeuwig. Ze is alomvattend en ze is het hart van het hart zelf van al wat is.”
5. H.P. Blavatsky, *De Stem van de Stilte*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., p. 185. Origineel citaat: “Mededogen is geen eigenschap. Het is de WET der WETTEN – eeuwige Harmonie, Alaya’s ZELF; een oeverloze universele essentie, het licht der eeuwigdurende Gerechtigheid, de juiste schikking van alle dingen, de wet der eeuwige liefde.”
6. H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer. Deel I*. Den Haag, Theosophical University Press Agency, 1988, p. 296-326 (p. 269-299 originele Engelse paginering).
7. Zie ref. 1, p. 89.
8. Zie ref. 5, p. 97.

Theosofische wetenschap

Welke impuls gaf H.P. Blavatsky?

Als boodschapper van de Meesters van Wijsheid bracht H.P. Blavatsky het fundamentele idee terug in het menselijk denken, dat alle dingen in wezen *bewustzijn* zijn. Op basis van deze kerngedachte biedt de Theosofie ons verklaringen die van belang zijn voor alle gebieden van het menselijk leven: verklaringen die je in onze huidige wetenschappelijke theorieën niet kunt vinden, omdat die theorieën bijna allemaal uitgaan van het materialistische standpunt, dat inhoudt dat materie dood en levenloos is, zonder dat er een intelligente kracht achter werkt.

H.P. Blavatsky toonde aan dat de hele Kosmos leeft. De Kosmos bestaat uit talloze bewustzijnscentra, monaden, in velerlei ontwikkelingsstadia. En wat we doorgaans 'stof' of 'materie' noemen, is niets anders dan wezens van een laag ontwikkelingsniveau. Volgens onze menselijke zintuigen lijken 'anorganische' dingen te bestaan uit inerte stof, maar het tegendeel is het geval: ze bestaan uit elementaire wezens die zeer intensief met elkaar in wisselwerking zijn. Alle kosmische wezens vormen een hiërarchisch gelaagd, levend geheel,

van spiritueel tot stoffelijk, dat voortgekomen is uit een fundamentele Eenheid, uit een gemeenschappelijke bron. Daarom zijn alle wezens onlosmakelijk met elkaar verbonden, direct of indirect. Ze beïnvloeden elkaar voortdurend. Ons ethisch besef en onze universele, mededogende idealen vloeien natuurlijkerwijze voort uit ons besef van onze essentiële Eenheid met alles wat leeft.

Het belang van dit onderwerp voor de mensheid

In deze lezing willen we uitleggen wat theosofische wetenschap inhoudt. Waarom is dit schijnbaar zo theoretische thema zo belangrijk in het licht van de toekomst van de mensheid? Het punt is: wetenschappelijke opvattingen hebben in onze tijd een zeer grote invloed op het menselijk denken. Veel mensen hechten geloof aan de heersende, overal herhaalde wetenschappelijke theorieën, omdat ze de onderzoekers vertrouwen of omdat ze niet bereid zijn om voor zichzelf een kritische, onderzoekende instelling te ontwikkelen. Het resultaat is dat zeer veel mensen een 'onbezielde', niet-inspirerende visie op het leven hebben. In dit licht

beseffen we het enorme belang van de wijsheids-impuls die de Loge van Wijsheid en Mededogen sinds het laatste kwart van de 19e eeuw gaf: de mensheid herinneren aan haar goddelijke oorsprong en bestemming.

Wat bedoelen we met theosofische wetenschap?

Laten we eerst eens nagaan wat we bedoelen met ‘theosofische wetenschap’. Hiermee bedoelen we al het intellectuele onderzoek van feiten en natuurwetten, dat wordt geleid door religie en filosofie — waarbij we de termen religie en filosofie nadrukkelijk in hun essentiële betekenis gebruiken. Deze definitie behoeft enige toelichting.

In de ITC-lezingen over religie en filosofie (opgenomen in dit themanummer) hebben we al gehoord dat de Theosofia, de ENE samenhangende Universele Wijsheid, vanuit drie perspectieven kan worden bekeken: het religieuze, filosofische en wetenschappelijke perspectief of begripsniveau.

Met *religie* in essentiële zin bedoelen we ons besef van de gemeenschappelijke essentie van alle dingen en het doel van ons leven. Onze religieuze inzichten vloeien voort uit de goddelijke niveaus van ons denkvermogen. Met *filosofie* bedoelen we ons begrip van de causale processen achter de uiterlijke vormen. Deze filosofische inzichten hebben hun oorsprong in onze spiritueel-mentale vermogens. En onze wetenschappelijke kennis komt voort uit ons intellectuele denkniveau.

Ons hart en ons denken zullen nooit duurzaam bevredigd kunnen zijn, als we niet op al deze drie niveaus antwoorden hebben gevonden, in één geïntegreerd geheel. Als er één of twee niveaus ontbreken, zal dat al snel tot dogmatisme leiden. Wetenschap die losstaat van de andere twee, bijvoorbeeld, is niets meer dan een verzameling intellectuele hypothesen over de buitenwereld, die ons geen enkel inzicht geeft in de diepere oorzaken van de wereld en ons evenmin enig inzicht geeft in de ethische principes van de Kosmos. Enkel onze religieuze en filosofische inzichten zijn bij machte om onze wetenschappelijke inspanningen op een wijze en veilige manier te sturen.

En bedenk daarbij: iedereen, elk mens, beschikt over deze religieuze, filosofische en wetenschappelijke denk-capaciteiten. We beperken de term ‘theosofisch wetenschapper’ dus nadrukkelijk niet tot alleen die mensen die formele wetenschappelijke graden of titels hebben, maar we bedoelen *alle* mensen die gebruikmaken van de universele ‘lagen’ in hun denken. Wij zijn allen in staat om de principes en processen van het Universele Leven te onder-

zoeken, op alle kosmische niveaus en in al hun onderdelen, omdat alle processen en elementen in het Universum ook in ons als mens — als *kind* of *straal* van de Macrokosmos — aanwezig zijn. Wij zijn zelf een compleet Universum, gebaseerd op dezelfde fundamentele patronen, en daarom kunnen wij *in principe* resoneren met alle niveaus en karakteristieken van de hele Kosmos. Natuurlijk moeten we wel, om daarin te groeien, steeds de benodigde potenties in ons activeren.

Verskillende typen wetenschappelijke denkers

Op grond van de veellagige vermogens van ons menselijk denkvermogen, kunnen we een schematisch onderscheid maken tussen verschillende soorten wetenschappelijke denkers. Daarbij is elke categorie gebaseerd op de vraag welk van de verschillende niveaus van denken in iemand domineert, de leiding heeft:

(1) Allereerst wijzen we op de *universele* wetenschappers. Dit zijn onderzoekers die in hun denken en leven uitgaan van de ENE Universele Wijsheid. Zij hebben doorzien dat religie, filosofie en wetenschap niet van elkaar gescheiden kunnen worden.

(2) Vervolgens kunnen we de wetenschappers noemen *die intuïtieve ingevingen hebben*, zoals Isaac Newton, James Clerk Maxwell, Albert Einstein en Roger Penrose, om er maar een paar te noemen. Zij hebben flitsen van buddhische inzichten, die zij vervolgens proberen te vertalen, om te zetten, naar wetenschappelijke theorieën. Dat voor elkaar te krijgen, is meestal een moeilijke en langdurige uitdaging. H.P. Blavatsky had in de begintijd directe contacten met enkele zeer intuïtieve wetenschappers, waaronder William Crookes. William Crookes pionierde aan het begin van het elektronische tijdperk met vacuümbuizen.

(3) De derde categorie bestaat uit *pragmatische, intellectuele, meestal op een bepaald profijt gerichte wetenschappers*. Zij concentreren zich vooral op het uitwerken van intellectuele details en gebruiken hun intellectuele kennis om allerlei technische toepassingen te creëren, bedoeld om aan een of andere wens of behoefte te voldoen. Dit is een zeer grote groep.

(4) Als vierde groep kunnen we aan deze lijst al diegenen toevoegen, die de huidige wetenschappelijke kennis en theorieën doorgeven aan het grote publiek, zoals leraren en journalisten.

De eerste groep bestaat uit die zeldzame wetenschappers die denken en werken vanuit de principes van de Universele Wijsheid, de Theosofia. De tweede groep bestaat uit

wetenschappelijke pioniers, die in staat zijn om geheel nieuwe terreinen van wetenschappelijk onderzoek te betreden en te verkennen. De derde groep werkt hun ideeën uit en gebruikt die kennis voor het realiseren van uiterlijke doelen en verlangens, en de laatste groep probeert de bestaande theorieën en kennis in begrijpelijke taal uit te leggen — hopelijk zonder de wetenschappelijke theorieën op een dogmatische manier te verkondigen, alsof ze feiten zijn.

In alle gevallen, bij alle vier deze algemene groepen, kan de zoektocht naar kennis worden ingegeven door onbaatzuchtige of baatzuchtige motivaties of doelstellingen. Deze motivatie bepaalt goeddeels de invloed die een wetenschappelijk denker op de wereld heeft: of hij bijvoorbeeld waardevolle inzichten en inspirerende oplossingen voor wereldproblemen ontwikkelt, of mensen benadeelt door wetenschappelijke kennis te misbruiken (bijvoorbeeld hoe je reclame succesvol maakt, of hoe je vernietigende wapens maakt) of door technieken te ontwikkelen die veel meer problemen oproepen voor mens en planeet dan ze lijken op te lossen.

Wetenschappelijke voortrekkers

Nu komen we op deze belangrijke vraag: wat was de invloed van de impuls van 1875 op de wetenschap van de 20e en 21e eeuw? Die vraag is natuurlijk niet eenvoudig te beantwoorden, omdat de spiritueel-mentale impuls die de Meesters via H.P. Blavatsky gaven, voornamelijk op dat *spiritueel-mentale niveau* werkt. We kunnen echter enkele algemene tendensen aanwijzen en enkele veelzeggende voorbeelden noemen, die duidelijk in lijn zijn met de Theosofie.

Zoals u weet, zijn de verstarde materialistische opvattingen uit de 19e eeuw in het begin van de 20e eeuw omvergeworpen door volledig nieuwe benaderingen, die meer in overeenstemming zijn met de Theosofie. Voorbeelden hiervan zijn de relativiteitstheorie van Einstein en de kwantumtheorie van onder anderen Planck en Bohr. Einstein liet voorts zien dat energie en materie in essentie gelijk zijn. We zien sinds die tijd dat de theorieën in de natuurkunde en aanverwante wetenschappelijke vakgebieden duidelijk meer gericht zijn op de *energie*-kant van de buitenwereld dan op de *materie*-kant ervan.

Laten we nog een paar voorbeelden noemen: u heeft waarschijnlijk wel eens gehoord van de theorie van het higgs-veld en de higgs-deeltjes, geformuleerd door onder anderen Peter Higgs. Deze theorie probeert te verklaren waarom atomaire deeltjes de specifieke massa hebben die ze hebben. Deze theorie komt opmerkelijk dicht in de buurt van het aloude idee van een *ether*, een medium dat alles

doordringt en de (voor de meesten van ons) onzichtbare oorsprong is van alle fysieke dingen, die in feite geconcretiseerde, gekristalliseerde, etherische substantie zijn. De ideeën van Rupert Sheldrake over morfogenetische velden komen ook dicht in de buurt van die oude leer. Een ander voorbeeld is het feit dat men zich begint te realiseren hoe belangrijk elektrische en magnetische krachten zijn voor het functioneren van ons lichaam en in de grootschalige processen in de Kosmos. Het *Heart-Math Institute* in de Verenigde Staten heeft interessante studies gedaan naar het sterke magnetische veld dat ons hart uitstraalt. En de astronoom Hannes Alfvén lanceerde het concept van het plasma-universum, of, met andere woorden, het elektrische universum.

Er is ook een zeer klein (maar groeiend) aantal wetenschappers dat de stelling bestudeert dat bewustzijn ten grondslag ligt aan alle verschijnselen. Vaak ontleen zij hun ideeën aan vroegere theosofische impulsen, bijvoorbeeld aan de geschriften van Plato (zoals Bernardo Kastrup doet) of de oude Veda-teksten (zoals Itay Shani doet).

Helaas moeten we echter constateren dat de pioniers in de wetenschap nog vaak door hun collega's worden afgedaan als 'onwetenschappelijk' of zelfs 'dwaas'. We kunnen hier Rupert Sheldrake in de biologie noemen, Hannes Alfvén in de astronomie, Roger Penrose in de natuurkunde en Pim van Lommel, die de continuïteit van bewustzijn in medische situaties bestudeert. Hun theorieën worden nog door de heersende wetenschap voor een groot deel genegeerd.

Vinden de theosofische grondgedachten enige weerklank in de wetenschap?

Het kan illustratief zijn om bij de fundamentele grondstellingen uit het boek *De Geheime Leer* van H.P. Blavatsky na te gaan, of zij enige weerklank vinden in bepaalde nieuwe wetenschappelijke ontwikkelingen in de 20e en 21e eeuw. Deze grondstellingen staan vermeld op de binnenzijde van de voorkaft van *Lucifer*.

Als we uitgaan van de eerste fundamentele grondstelling van *De Geheime Leer*, over het Grenzenloze Beginsel, dan volgt daaruit dat alle wezens fundamenteel met alle andere wezens verbonden zijn.⁽¹⁾ Dit beginsel komt duidelijk tot uiting in de ecologische wetenschap van de afgelopen 75 jaar, waarin de nadruk ligt op de onderlinge verbondenheid van mensen, dieren, planten en mineralen, binnen het gezamenlijke planetaire ecosysteem. De Gaia-theorie is hiervan een goed voorbeeld.

Sommige biologen stellen de geldigheid van het neo-

darwinistische idee van concurrentie als drijvende kracht achter de evolutie, ter discussie, en wijzen op samenwerking als een minstens zo belangrijke factor. Een van hen is de bioloog Leen Gorissen. Zij deed onlangs de volgende interessante uitspraak:

De soorten die het langst op deze planeet standhouden, zijn niet de sterkste of de slimste, maar de soorten die bijdragen aan het grote geheel. (...) De soorten die deze planeet beter achterlaten dan ze hem aantreffen.

Een uitspraak die naar onze mening het onthouden en overdenken waard is.

Het feit dat al het leven fundamenteel met elkaar verbonden is, heeft ook een grote invloed gehad op de moderne natuurkunde. Wetenschappers ontdekten bijvoorbeeld dat je nooit iets kunt observeren zonder het tegelijk te beïnvloeden. Je observatie heeft altijd een bepaalde uitwerking op de wezens (alles leeft!) die je waarneemt. Deze ontdekking maakte het noodzakelijk om een volledig nieuwe kijk te ontwikkelen op wat in de 19e eeuw 'objectief onderzoek' werd genoemd — een idee dat nu een illusie blijkt te zijn.

Interessant genoeg hadden wetenschappers het illusoire hiervan al veel eerder kunnen ontdekken, als ze de ideeën van Plato serieuzer hadden genomen. Plato beschrijft in zijn dialoog *Timaëus* dat ons gezichtsvermogen meer inhoudt dan het ontvangen en verwerken van licht van buitenaf, maar functioneert door de combinatie van de etherische stralen die onze ogen uitzenden en de stralen die als reactie worden teruggezonden door de wezens om ons heen.⁽²⁾ Ons gezichtsvermogen, en in feite elk van onze vijf zintuigen, is het resultaat van een *interactie* tussen ons en de vele wezens om ons heen.

Een ander basisprincipe van de Theosofie, van de Oude Wijsheid, is het hermetische principe: *zo boven, zo beneden*. Het is het principe van analogie. Dat wordt verwoord in de derde fundamentele grondstelling van *De Geheime Leer*. Dit principe houdt in dat elk wezen, klein of groot, alle elementen, alle soorten krachten en substanties in zich draagt die de grote Kosmos bevat. Waarom? Omdat elk wezen een onscheidbaar deel van het Kosmische Leven is.

Het principe van analogie wordt door de meeste wetenschappers meestal met grote terughoudendheid bekeken. Maar enkele recente waarnemingen dwingen hen bijna om hier meer aandacht aan te schenken. Een daarvan is de snel toegenomen kennis van de cel. In elke cel vinden

we een leidinggevend centrum, constructiewerkplaatsen, energiecentrales, energieopslag, een afvalverwerkingsdienst, een uitgebreide infrastructuur, een postdienst, een soort douane, enzovoort. Met andere woorden, een complete samenleving met al haar functionaliteiten: verbaazingwekkend vergelijkbaar met de onze. En dat alles in een cel die niet groter is dan een kwart van een tiende van een millimeter. De analogie dringt zich op.

De leer van de Theosofie over de essentiële goddelijkheid en samengestelde aard van de mens is vrijwel niet terug te vinden in de 20e-eeuwse wetenschap, op misschien een heel enkele uitzondering na, waaronder de tak van de psychologie die 'psychosynthese' wordt genoemd. Deze tak is ontwikkeld door Roberto Assagioli, die lid was van de Theosophical Society. Hij baseerde zijn therapieën op het idee, dat bij mensen die worstelen met een psychologisch probleem, de innerlijke communicatie met hun eigen innerlijke goddelijkheid hapert of helemaal is verbroken. Het doel van deze aanpak is daarom om dat contact weer te herstellen, zodat de lijdende mens zelf gaat inzien waar de oplossing ligt. Dit is in feite hetzelfde genezingsprincipe dat in de oudheid werd toegepast, bijvoorbeeld in de Tempels van Asclepius. Deze benadering wordt tegenwoordig nog maar zelden toegepast, maar wie zegt dat deze niet tot veel grotere bloei zou kunnen komen in de komende Messiaanse cyclus van 2000 jaar?

Elke invloed heeft een uniek karakter

Tot slot gaan we kort in op een theosofische grondgedachte die nog niet of bijna niet begrepen wordt en daarom nog vrijwel geen rol speelt in de moderne wetenschap. Het is de theosofische leer van *Swabhāva*, dat elk individueel wezen in de loop van de oneindige tijd een uniek karakter heeft ontwikkeld.⁽³⁾ En dat alle uitgestraalde krachten van dit individu altijd het karakter zullen dragen van hun bron, van dat wezen. Dat karakter is als het ware op deze krachten afgedrukt.

Het gevolg is, zoals een van de Leraren van H.P. Blavatsky aan de Engelsman A.O. Hume schreef, dat dezelfde hoeveelheid fysieke kracht, uitgeoefend door twee mensen met verschillende doelen voor ogen, toch andere karakteristieken heeft en daarom verschillende effecten zal hebben.⁽⁴⁾ Een natuurkundige zou zeggen: actie = reactie, als twee acties uiterlijk gezien gelijk zijn, van gelijke grootte, moeten ze effecten voortbrengen die even groot zijn.

Maar de Meester wijst op de aard van elke fysieke kracht: het is de uiterlijke manifestatie van een *meer innerlijke*

kracht, die overwegend spiritueel, mentaal of instinctief van karakter kan zijn. En het karakter van deze innerlijke drijvende kracht bepaalt de teweeggebrachte gevolgen van de handeling. Als de ene persoon een spiritueel-mentaal doel heeft en de andere persoon handelt vanuit een semi-automatisch gedragspatroon, dan kan de actie van de eerste persoon een langdurige, inspirerende invloed uitoefenen ten gunste van de mensheid, terwijl de (fysiek gezien even krachtige) actie van de tweede persoon op dat moment hoogstens enig persoonlijk voordeel oplevert, of zelfs dat niet.

We moeten dus alle uiterlijke krachten zien als de uitdrukking van meer innerlijke krachten, om hun uitwerking te kunnen doorzien. We kunnen die twee niet scheiden.

De wetenschappelijkheid van de Theosofie

We komen nu bij de volgende stelling die we u willen voorleggen, zodat u die zelf kunt onderzoeken: *de Theosofie is even samenhangend en logisch – of eigenlijk zelfs nog meer – als de hedendaagse wetenschap (in haar ideale vorm)*. De Theosofia, de Goddelijke Wijsheid, is gebaseerd op het hoogste niveau van wetenschappelijke methodologie, omdat feiten in de Theosofia alleen als waarheden worden geaccepteerd wanneer deze door talloze generaties Adepten zijn vastgesteld en steeds opnieuw weer bevestigd. Ingewijden van de Hiërarchie van Mededogen controleren onafhankelijk van elkaar alle leringen van de Theosofia, door hun bewustzijn naar de meer innerlijke gebieden van de Natuur te zenden. Zij zijn in staat om alle processen daar rechtstreeks te observeren en te begrijpen. Al hun bevindingen vergelijken ze vervolgens nauwkeurig met de bevindingen van de andere Adepten. Diezelfde houding, diezelfde manier om *gezamenlijk* tot meer waarheid te komen, kunnen we allemaal volgen — hoewel ons veld van waarneming natuurlijk veel beperkter is dan dat van een Adept.

Of misschien beter gezegd: *moeten* we volgen, als we echt op zoek zijn naar meer waarheid. Want als we niet blindelings willen geloven in de theosofische leringen, als we die niet voetstoots willen aannemen (wat geen wezenlijk nut heeft), dan moeten we ze zelf toetsen. Alleen dan kunnen we de Theosofie geleidelijk, door onze pogingen, tot een deel maken van onze zelf-ontwikkelde portie wijsheid en inzicht.

Niet geloven, maar zelf onderzoeken

Als zelfstandig nadenken inderdaad zo belangrijk is, hoe

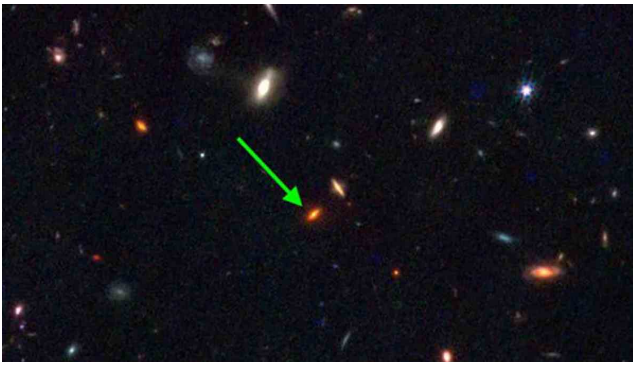
kunnen we dan de Theosofie toetsen? Welnu, op precies dezelfde manier als de best onderbouwde wetenschap doet. Het is de methode die Plato beschreef, en die ook wordt geadviseerd door onze theosofische leraren. Hun leerling Damodar gaf er een waardevolle beschrijving van.⁽⁵⁾ De methode werkt op dezelfde manier als in de wiskunde: eerst differentiëren en dan integreren.

We schetsen deze methode door haar schematisch in vier fasen te verdelen.

1) Eerst probeer je zo goed mogelijk de drie fundamentele grondstellingen van *De Geheime Leer* te begrijpen, inclusief hun ethische dimensie. Deze grondstellingen weerspiegelen archetypische IDEEËN van hogere, kosmische wezens, uitgedrukt in menselijke taal. Wanneer we daarmee beginnen, zullen deze zeer abstracte principes waarschijnlijk nog erg vaag voor ons zijn. Misschien voelen we ons daardoor geïnspireerd, maar die inspiratie zal nog een wat vage vorm hebben, een algemene schets, een voorproefje van de werkelijkheid. Alsof we op een hoge heuveltop staan en de wereld onder ons in zijn geheel overzien, maar nog steeds gehuld in mist.

2) Onze volgende stap in onze zoektocht naar meer begrip is: je denkt na over de logische consequenties van deze grondstellingen, door middel van deductief redeneren, redeneren van het algemene naar het specifieke. We nemen als voorbeeld de tweede grondstelling, het cyclisch verschijnen en verdwijnen van Universums, van centra van bewustzijn, in de grenzenloze ruimte. Uit deze grondstelling kunnen we afleiden dat, als we met onze astronomische instrumenten grote aantallen sterrenstelsels waarnemen, we sterrenstelsels in *alle* mogelijke fasen van hun levenscyclus moeten aantreffen: jong, volwassen of oud. Net als we in elk land zowel jonge, volwassen als oudere mensen zullen zien. Terwijl het ene sterrenstelsel bezig is om geboren te worden, is het andere bezig te sterven, zich terug te trekken naar meer spirituele sferen. Dit is een logische gevolgtrekking van de tweede grondstelling, die we kunnen testen.

3) De derde fase is de testfase, door middel van onze observaties en ervaringen in de wereld. Om door te gaan met ons voorbeeld: onlangs heeft de James Webb-telescoop foto's gemaakt van sterrenstelsels die heel ver van ons verwijderd zijn. En ze zagen het tegenovergestelde van wat ze theoretisch hadden verwacht. Ze verwachtten alleen jonge stelsels, omdat de waargenomen stelsels volgens de huidige theorieën relatief kort na de veronderstelde oerknal zouden zijn ontstaan. Maar in feite zagen ze ook vol-

'JWST-7329': een zeer massief en compleet ontwikkeld melkwegstelsel, dat niettemin zeer oud is. Foto gemaakt door de James Webb-telescoop.

groeide clusters, vergelijkbaar met onze eigen Melkweg.

4) De laatste fase is inductief, waarbij we vanuit onze waarnemingen terugredeneren naar ons algemene beeld. Wat betekenen onze ontdekkingen voor onze algemene kijk op de Kosmos? De waarnemingen van de James Webb-telescoop bevestigen volledig de tweede grondstelling van de Theosofie, maar confronteren de oerknaltheorie met een afwijkend feit. Dat betekent logischerwijs dat óf de oerknaltheorie moet worden herzien of verworpen, óf dat wetenschappers een bevredigende verklaring moeten vinden voor deze afwijkende waarneming. Een van beide. Naar onze mening zou deze recente ontdekking astronomen moeten aanmoedigen om meer aandacht te besteden aan kosmologische theorieën die gebaseerd zijn op cycliciteit (in plaats van een eenmalige oerknal).

Wat we hieruit kunnen opmaken is: dat de manier waarop we alle theosofische kerngedachten kunnen (of zelfs behoren te) toetsen, niet verschilt van, maar volledig gelijk is aan de strikste wetenschappelijke onderzoeksmethoden waaraan de hoogste eisen worden gesteld. En bovendien: *dat we nooit uitgeleerd zijn*. We kunnen nooit zeggen dat we de ultieme waarheid hebben gevonden, omdat de Waarheid grenzenloos is. We kunnen die Waarheid wel steeds meer naderen, door de deductief-inductieve cyclus steeds te herhalen, elke keer op een hoger niveau: met diepere vragen die we proberen op te lossen.

Naarmate ons begrip van de theosofische principes groeit (fase 1), zullen we ze op een steeds wijzere, meer onbaatzuchtige manier in ons leven kunnen toepassen (fase 2), en dat zal ons zo'n enorme rijkdom aan ervaringen opleveren (fase 3), dat we ons inzicht in die principes en hun morele waarde continu zullen verdiepen en verbreden (fase 4): onze innerlijke, geestelijke groei kent immers geen grenzen.

Kennis houdt verantwoordelijkheid in

We hebben al gezegd dat ethiek inherent is aan het Kosmische Leven. De Theosofie laat ons zien dat we als mens ÉÉN zijn met alles wat leeft en dat het bezitten van kennis van de Natuur om die reden altijd verantwoordelijkheid met zich meebrengt. Het zoeken naar waarheid is geen puur intellectuele puzzel. Immers: hoe meer kennis we hebben, hoe groter onze macht en invloed ten opzichte van andere wezens, en des te groter dus onze verantwoordelijkheid voor *hoe* die kennis gebruikt wordt — met alle karmische gevolgen voor anderen en onszelf. Vergelijk dit beginsel eens met de algemene tendens in onze huidige wereld, namelijk: dat alles wat technisch mogelijk is, ook mag worden toegepast. Er zijn soms wel discussies over de effecten of bijwerkingen van sommige nieuwe technieken, maar in de praktijk zien we helaas dat wanneer mensen eenmaal aan een nieuwe techniek gewend zijn geraakt, de ethische en kritische discussies op de achtergrond raken. De techniek wordt geaccepteerd omdat 'deze er nu toch al is' en omdat 'je de ontwikkelingen in de wetenschap niet kunt tegenhouden'. Het resultaat van deze houding is dat onze ethische ontwikkeling ver achterblijft bij onze intellectuele en technische voortgang.

Dit is een zeer ongelukkige situatie, die ook steeds gevaarlijker wordt naarmate ons technisch kunnen toeneemt. Over het algemeen gedragen wetenschap en technologie zich vaak als de tovenaarsleerling in het beroemde verhaal. Pas achteraf wordt er nagedacht of iets wel zo verstandig was.

Als we ons dit zouden realiseren, dan zouden we bovenal veel meer energie steken in onze spirituele, morele, mentale en sociale ontwikkeling dan in onze technologische ontwikkeling. Als we dan al bezig zijn met nieuwe technieken, dan zouden we ons eerst afvragen of we deze eigenlijk wel nodig hebben, en zo ja, wat alle mogelijke gevolgen zijn. We zouden veel voorzichtiger zijn.

Elke stap vooruit is hier belangrijk en telt mee. Elke groei van onze universele inzichten behoort tot het onsterfelijke deel van ons wezen en nemen we mee naar onze volgende levens. Terwijl we al onze uiterlijke feitenkennis, onze puur intellectuele en technologische kennis, moeten kwijtraken tijdens het stervensproces, want het behoort tot de uiterlijke wereld. Dat nemen we niet mee naar ons volgend leven.

De Theosofie toont ons de logica van ethiek en inspireert ons om ethiek — en niet techniek — tot een levende kracht in ons leven te maken. Het belang van de impuls van

1875 kan niet worden onderschat: de enige waarachtige bescherming van het mentale en fysieke welzijn van de mensheid ligt in de ontwikkeling van onze onbaatzuchtige, inzichtelijke en mededogende vermogens. Want alleen dan herkennen we het doel van het menselijk leven en zullen we alle technologieën wijs, verstandig en vooruitziend gebruiken. Alleen dan geven we de wetenschap de rol die ze op grond van haar aard zou moeten krijgen: het behulpzame instrument van onze universele idealen en principes, ondergeschikt aan ware religie en filosofie.

Wat houdt theosofische wetenschap concreet in?

Hoe zou een theosofische wetenschap er concreet uitzien? Allereerst zullen alle onderzoekers zich realiseren dat er in onze Kosmos groepen wezens zijn die verder gevorderd zijn in bewustzijn dan zichzelf. Een wijze wetenschapper denkt nooit dat zijn huidige ideeën en zijn werk, zelfs als hij tot de voorhoede van onderzoekers hoort, het hoogtepunt van menselijke kennis is. In plaats daarvan zal hij zich steeds zien als een leerling die nog oneindig veel meer van het Leven kan gaan begrijpen. Hij zal de mensen herkennen die een universelere visie hebben, en hun aanwijzingen benutten, omdat hij de grote waarde – spiritueel, mentaal en ethisch – van hun leringen en aanwijzingen zelf ervaart.

Daarom zal hij proberen een waardevolle schakel te worden in de stroom van wijsheid, mededogen en vrede. Een theosofisch wetenschapper doorziet helder de specifieke rol van de wetenschap in deze stroom van wijsheid, namelijk: de religieuze en filosofische inzichten en idealen uitwerken in logisch geordende kennis en in haalbare en praktische plannen.

Omdat hij begrijpt dat kennis verantwoordelijkheid met zich meebrengt, zal hij dat deel van de kennis dat ernstig misverstaan of misbruikt kan worden, enkel doorgeven aan diegenen die in het verleden duidelijk hebben bewezen dat ze deze kennis kunnen begrijpen en enkel en alleen zullen inzetten voor het welzijn van al wat leeft. Technologische mogelijkheden worden dus alleen ontwikkeld als ze het algemeen welzijn duurzaam bevorderen. Het vooruitzicht om nieuwe technologieën te gaan ontwikkelen, fascineert de onderzoekers niet meer, en heeft geen invloed meer op hun beslissingen, zoals tegenwoordig vaak wel het geval is.

En, heel belangrijk — het motto van een meer theosofische wetenschap zal zijn: wie de waarheid liefheeft, kan geen twee heren dienen. Wetenschappelijk onderzoek wordt

daarom vrijgemaakt van de invloed van economische, financiële en persoonlijke belangen. We kunnen in het verleden vele voorbeelden vinden van een dergelijke houding, bijvoorbeeld in de geneeskunde. Samuel Hahnemann, de grondlegger van de klassieke homeopathie, wilde dat zijn middelen gratis ter beschikking werden gesteld. Sommige vedische genezers, die nog steeds hun oude discipline volgen, behandelen arme mensen gratis. En de onderzoeker Wilhelm Röntgen heeft bewust geen patent aangevraagd op de techniek van het maken van röntgenfoto's. Hij vond dat zijn ontdekking snel en zo goedkoop mogelijk beschikbaar moest zijn in ziekenhuizen en andere medische instellingen. Daarom weigerde hij er patent op aan te vragen.

Tot slot willen we graag nog op deze inspirerende gedachte wijzen: elk mens beschikt over ALLE spirituele en mentale vermogens in de Kosmos, dus we kunnen ons allemaal ontwikkelen tot *religieuze-filosofische* wetenschappers. Zo kunnen we de Loge van Wijsheid en Mededogen helpen bij haar grote doel en werk.

Referenties

1. H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer. Deel I*. Vele edities, p. 13-18 (originele Engelse editie).
 2. Plato, *Timaëus* 45b-47c (Plato-paginering).
 3. Meer informatie over Swabhāva: G. de Purucker, *Occult Glossarium*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1993, lemma 'Swabhāva', p. 222-223; zinvol om dan ook te bestuderen: lemma 'Swabhavat' op p. 223-224. In de geschriften van H.P. Blavatsky en W.Q. Judge wordt de term 'Swabhāva' niet of weinig gebruikt. W.Q. Judge noemt wel de unieke karakteristiek van elk menselijk wezen in: *The Ocean of Theosophy*. Pasadena, California, Theosophical University Press, 1973, p. 90 (hoofdstuk X, 'Arguments supporting reincarnation').
 4. Eerste brief van Meester K.H. aan A.O. Hume. Opgenomen in: *The Mahatma Letters to A.P. Sinnett, in chronological sequence*. Arranged and edited by Vicente Hao Chin, Jr. Quezon City, Metro Manila, Theosophical Publishing House, 1993, p. 470-472.
 5. *Dāmodar and the pioneers of the Theosophical Movement*. Compiled and annotated by Sven Eck. Adyar, Madras, The Theosophical Printing House, 1978, p. 388-400, met name p. 399.
-

De geboortehoroscoop

Achtergronden van de astrologie, deel 4

Kerngedachten

» Wij mensen leven binnen de invloedssfeer van een hiërarchische groep van kosmische wezens. Ons menselijk levenspad is daarom onverbrekkelijk verweven met het leven en de cyclussen van deze kosmische wezens.

» Wij worden op dát moment herboren op Aarde, waarbij de stand van de planeten, de Zon en de zodiak, en dus hun gecombineerde invloed, overeenkomt met ons eigen karakter.

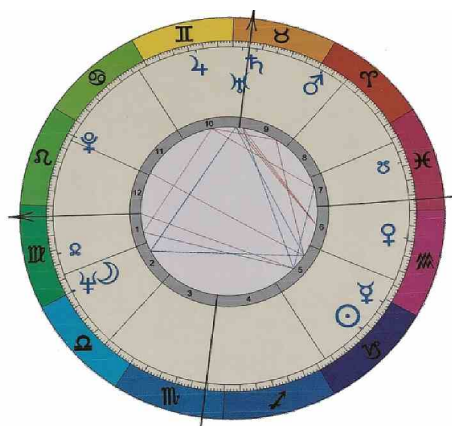
» Ons karakter is het essentiële kenmerk van ons bewustzijn: geen twee wezens in de Kosmos zijn precies aan elkaar gelijk. We zijn voortdurend bezig, door de gedachten die we nu denken, ons karakter in een bepaalde richting verder te ontwikkelen — hopelijk te veredelen. Onze geboortehoroscoop is dus een 'momentopname'.

» Je kunt horoscopen gebruiken om diep na te denken over de band die wij mensen hebben met kosmische wezens, en over onze verantwoordelijkheid naar verder en minder ver ontwikkelde wezens toe.

In onze serie artikelen over de achtergronden van de astrologie, zijn we nu beland bij de vraag wat een geboortehoroscoop is, waarom hij ons karakter weerspiegelt en uit welke onderdelen hij bestaat. Ook gaan we in op het eventuele nut ervan. Daarbij bouwen we voort op het totaalbeeld dat we in de vorige drie afleveringen hebben geschetst.⁽¹⁾

Wat is het, een geboortehoroscoop?

Een geboortehoroscoop laat de stand van de hemellichamen en de posities van de tekens van de dierenriem ('zodiak') zien op het tijdstip van iemands geboorte, gezien vanuit de geboorteplaats. Een voorbeeld van een horoscoop volgens de westerse astrologie zie je in de volgende illustratie:

Het centrum of middelpunt van het plaatje is je eigen positie bij je geboorte. Van buiten naar binnen zie je achtereenvolgens de 12 tekens van de zodiak (de dierenriem), de positie van de planeten en de nummers van de Huizen (de grijze cirkelband in het midden). En daarbinnen zie je verbindingslijnen, die laten zien

☉	Zon	♈	Ram
☾	Maan	♉	Stier
☿	Mercurius	♊	Tweelingen
♀	Venus	♋	Kreeft
♂	Mars	♌	Leeuw
♃	Jupiter	♍	Maagd
♄	Saturnus	♎	Weegschaal
♅	Uranus	♏	Schorpioen
♆	Neptunus	♐	Boogschutter
♇	Pluto	♑	Steenbok
♈	Drakenkop	♒	Waterman
♉	Drakenstaart	♓	Vissen

Voorbeeld van een geboortehoroscoop. De betekenis van de gebruikte symbolen staan er naast vermeld. De drakenkop en drakenstaart zijn de twee punten aan de hemel waar het vlak van de baan van de maan om de Aarde snijdt met het vlak van de baan van de Aarde om de Zon. Deze twee punten staan altijd precies tegenover elkaar: in deze horoscoop vind je ze in het teken Vissen en Maagd.

welke planeten speciale hoeken met elkaar maken. De symbolen staan voor de tekens van de zodiak en de planeten, plus waar het Aardse baanvlak dat van de Maan snijdt, zie de tabellen ernaast.

Ons bewustzijn is voortdurend in ontwikkeling

Klopt het, dat onze geboortehoroscoop ons menselijk karakter weerspiegelt op het moment van geboorte? Ja, en in de komende paragrafen willen we de redenen daarvan schetsen, de logica ervan.

Voorop staat dat elk wezen in de kosmos een centrum van bewustzijn is. Hij heeft, vanuit zijn diepste spirituele kern, de drang om steeds meer van zijn kosmische potenties naar buiten te brengen en doet dat door de afwisseling van actief leven (je belichamen in de uiterlijke wereld) en geestelijke rust op de innerlijke gebieden. Elk uiterlijk leven biedt een wezen kansen om zich weer een stap verder te ontplooiën, om zijn bewustzijn te verruimen en veredelen.

Dit geldt dus ook voor ons als mens. Ons bewustzijn is voortdurend in ontwikkeling. Toen we in deze incarnatie geboren werden, hadden we al een lang – ja, zelfs *zeer* lang – verleden achter de rug. De eigenschappen die we tot het moment van onze geboorte hadden ontplooid, in onze vorige levens, vormden ons karakter. Ons karakter is zelf-gecreëerd en elke incarnatie biedt ons kansen tot innerlijke groei, ontplooiing. Het is ‘werk in uitvoering’. Ons karakter tijdens onze geboorte is dus een moment-opname.

Wat is ons karakter?

Trouwens, de vraag wat ons karakter in essentie is, is nog een ‘hoofdstuk apart’. Het is namelijk méér dan enkel de optelsom van alle gedachten, gevoelens en daden die we in onze vorige levens hebben gedacht en gedaan. Het is meer dan een bepaalde mix van neigingen en capaciteiten die we hebben ontwikkeld. De geestelijke kern van elk wezen heeft een andere ‘kleur’ of karakteristiek. Daarom zijn geen twee wezens in de gigantische kosmos gelijk aan elkaar. Dit wordt in onze literatuur de ‘leer van zelf-wording’ (in het Sanskrit *Swabhāva*) genoemd.⁽²⁾ Als we ons op onze geestelijke kern richten, zal onze hogere natuur ons dagelijks bewustzijn inspireren.

Ons karakter is ons dus niet gegeven door een of andere godheid en is ook niet toevallig zo ontstaan, maar hebben we zelf vormgegeven. In welke richting we ons huidige karakter *nu* veranderen, bepalen wij mensen zelf, door de

richting die we aan onze huidige gedachten en verlangens geven, dag na dag. We vormen zelf onze gedachtepatronen en kunnen deze daarom altijd zelf weer hervormen. In elke geboortehoroscoop liggen daarom talloze mogelijkheden tot groei aangegeven: geestelijk, mentaal en psychologisch.

Waarom weerspiegelt een geboortehoroscoop iemands karakter?

Waarom weerspiegelt de stand van de hemellichamen tijdens onze geboorte, ons karakter? Het heeft ermee te maken, dat wij mensen – en alle andere wezens – onafscheidelijke delen zijn van het Kosmische Leven, en dat de groeicyclussen die wij doormaken nooit los zijn te zien van de grotere cyclussen die de sterrenwezens van de hemelse zodiak, het Zonnewezen en de planeetwezens doormaken. Immers, wij leven binnen de invloedssferen van deze kosmische wezens.⁽³⁾

Die afstemming is heel precies. Wij worden *op dát moment* herboren op Aarde, waarbij de stand van de planeten, de Zon en de zodiak – en dus hun gecombineerde invloed *op dat moment en op die plek* op de Aarde – overeenkomt met ons eigen karakter.⁽⁴⁾ Hierin zien we de exacte werking van oorzaak en gevolg: het type gedachten dat we in vorige levens dachten, het karakter dat we toen ontplooid hebben, heeft als logisch gevolg dat we op dat bepaalde moment herboren worden op Aarde.

Alleen dan kunnen we naar buiten brengen wat we innerlijk zijn. Stel dat we in een cultuur en periode geboren zouden kunnen worden met omstandigheden die ons volkomen vreemd zijn (wat nooit zal gebeuren, want ‘oorzaak en gevolg’ werkt altijd) dan zouden de mensen en de gebeurtenissen ons veel minder zeggen. Nee, we worden altijd aangetrokken tot een omgeving die betekenis voor ons heeft *omdat die ons eigen karakter weerspiegelt*: zowel de harmonieuze kanten van ons karakter als de disharmonische. Om een concreet voorbeeld te geven: we komen opnieuw de mensen tegen waarmee we in enig vorig leven een affiniteit hadden, positief of negatief. Zowel liefde als haat zijn bindende krachten.

De dierenriemtekens en de planeten ‘maken’ ons karakter dus niet. Zij geven op het moment van onze geboorte, door de synthese van hun karakteristieken, een kosmische conditie weer waarop wij heel sterk resoneren. Zij geven ons karakter weer.

Daarom kun je geboortehoroscopen gebruiken om iemands karakteristieken te beschrijven, in grote lijnen en zelfs in details, op het moment van zijn geboorte. Op dát

moment, want zoals gezegd: onze geboortehoroscoop is een momentopname. De astrologen kiezen daarbij meestal voor de eerste ademhaling als startmoment, hoewel er ook wel andere ideeën over bestaan. Welke keuzen we maken in deze incarnatie bepaalt de verdere ontwikkeling van ons karakter.

De horoscoop van organisaties en andere menselijke leefgemeenschappen

Geboortehoroscopen kun je ook berekenen bij de geboorte (oprichting) van organisaties of andere samenwerkingsverbanden, waaronder dus ook bedrijven en landen. Ook die worden in zekere zin ‘geboren’.

Een van de moeilijkheden echter bij horoscopen van organisaties, is dat een organisatie (denk bijvoorbeeld aan de Verenigde Naties) altijd meerdere tijdstippen heeft die je kunt zien als haar startpunt: toen het idee voor de organisatie bedacht werd door de initiatoren, toen dat idee werd uitgewerkt, de eerste dag dat de organisatie echt werkte, de officiële opening, enzovoort.

Wat kun je met een geboortehoroscoop?

‘Wat kun je ermee’, met kennis over je geboortehoroscoop? Je kunt er je karakteristieken mee leren kennen (wat trouwens niet elk mens tot steun is, het kan soms als handicap werken). Daarbij moet je altijd beseffen dat als je je horoscoop door een ander laat interpreteren, die interpretatie de kleur en beperkingen van het denken van die astroloog draagt.

Is het nodig om jezelf te leren kennen via een horoscoop? Zeker niet: talloze mensen hebben bewezen dat je een diepe zelfkennis kunt ontplooiën zonder je ooit bezig te houden met astrologie. Het directe pad tot zelfkennis is: bestudeer zelfstandig de aard van je gedachtestromen en hun karmische consequenties. Dat vereist eerlijkheid en evenwichtigheid. Maar het heeft grote waarde om je denken zo te monitoren, want je doet daardoor een beroep op je *eigen* onderscheidingsvermogen. Je traint je eigen inzichtelijke potenties. In de cursus Universele Wijsheid van de Theosophical Society Point Loma (TSPL) krijgt de cursist de aanwijzingen waardoor hij zijn denken zelfstandig kan onderzoeken om zo zichzelf te leren sturen en daarmee zijn leven en lot een wijze richting te geven. Het is in dit verband ook goed om te weten dat het berekenen van persoonlijke horoscopen iets is van de laatste paar duizend jaar. In het verdere verleden waren er beschavingen die veel meer kennis bezaten van kosmos en mens dan onze huidige beschaving. De toenmalige

astrologen gebruikten hun kennis enkel *voor het welzijn van de totale gemeenschap*. Het werd niet of zelden gebruikt voor individuele mensen, omdat dat laatste meestal de lagere denkaspecten van de betrokkenen wakker roept: het verlangen om een ‘goede’ partner te vinden of om te weten wanneer je een winkel moet openen om commercieel succes te bereiken. Nee, astrologie in zijn oorspronkelijke diepgang werd toen beschouwd als heilige kennis die enkel mocht worden benut ten dienste van de mensheid.

Waarom zijn horoscopen geocentrisch?

Deze vraag hebben we in een vorige aflevering in de serie al besproken, maar het is zinvol om dat even te herhalen als we over geboortehoroscopen praten. Een geboortehoroscoop laat de invloeden zien die vanuit verschillende hemelrichtingen *op ons* inwerken, en is daarom vanzelfsprekend *vanuit ons* bekeken, vanuit de Aarde bekeken, in vaktaal: ‘geo-centrisch’.⁽⁵⁾

Je kunt het vergelijken met de manier waarop we de wind ervaren. Als we spreken over een *noordenwind*, dan vertellen we dat die wind vanuit ons standpunt uit het noorden komt. Maar bijna alle windstromen zijn onderdeel van grote wervels, zodat iemand die zich op een andere plaats binnen diezelfde wervel bevindt, die wind kan ervaren als een westen- of zuidenwind. Maar voor ons is het een noordenwind.

Welke gegevens vinden we in een geboortehoroscoop?

De westerse geboortehoroscopen beperken zich tot drie soorten informatie, die men tracht met elkaar te combineren: de *Aardse* zodiak, de planeten en de Huizen, zoals we hierboven al aanstipten. Over de aard van de zodiak, planeten en Huizen hebben we in een eerder artikel gesproken.⁽⁶⁾ Wat we willen benadrukken, is dat alle soorten karakteristieken in de kosmische wezens ook *in ons* aanwezig zijn. We zijn als mens een kosmos in het klein. Het is wel zo dat we de ene karakteristiek al veel en veel meer hebben ontplooid dan de andere.

We gaan nu de rol van de drie elementen in de geboortehoroscoop iets verder uitwerken, en beginnen met de vraag: wat is het verschil tussen de hemelse en Aardse zodiak?

Het verschil tussen de hemelse en Aardse zodiak

De hemelse zodiak bestaat uit 12 kosmische centra, buiten

en rondom het Zonnestelsel gelegen, waar een grote invloed van uitgaat naar ons Zonnestelsel toe. Elk centrum heeft zijn eigen karakteristieke invloed. ‘Zodiak’ is een Grieks woord en betekent ‘kring van levende wezens’. Deze 12 centra, gelegen in *hetzelfde* vlak als dat van het fysieke Zonnestelsel zelf, kennen we als de 12 constellaties (‘sterrenbeelden’). U kent ze: Ram, Stier, en zo de kring rond. We kunnen deze sterrenbeelden ’s nachts waarnemen.

Welnu: de Aarde draait in een jaar om de Zon. Als we elk jaar op 21 maart kijken welke constellatie achter de Zon staat, dan zien we dat dat heel langzaam verandert. Elke 2160 jaar staat er (op 21 maart) een ander sterrenbeeld achter onze Zon. In 72 jaar – je kunt zeggen: één menselijke incarnatie – schuift de Zon een hoek van 1 graad op. Momenteel staat de Zon in het teken Waterman, waarbij het vorige tijdperk, het Vissentijdperk, vrij kortgeleden is geëindigd. Over 2160 jaar leven we dus in het Steenboktijdperk, het hieropvolgende teken.

Waarom maakt de Zon op deze manier (vanuit ons bekeken) een reis door de zodiak? Dat komt omdat de aardas een heel langzame tolbeweging maakt.

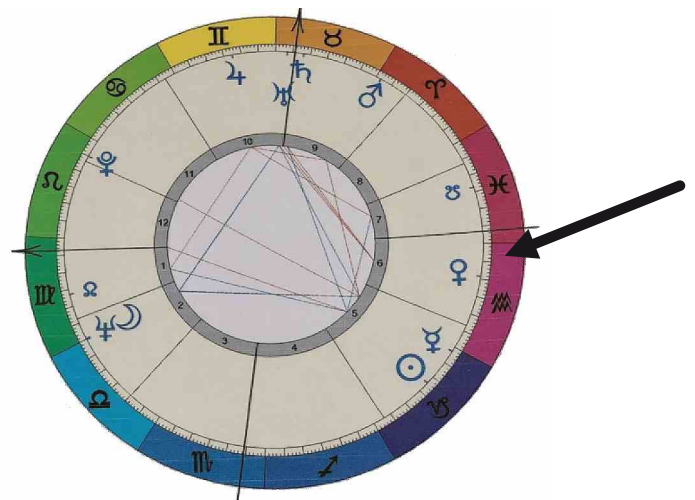
Nu komen we op de Aardse zodiak, en wat het verschil is tussen de hemelse en Aardse zodiak. In de voorgaande astrologie-artikelen wezen we erop *dat elk wezen zijn eigen zodiak heeft, die je kunt zien als een ‘herhaling in het klein’ van de hemelse zodiak*. Zo boven, zo beneden. Onze planeet Aarde heeft zijn eigen zodiak, zijn ‘kring van kracht-centra’ rondom zich. De positie van die Aardse zodiak is gekoppeld aan onze Aardse bol. Het gevolg is, *dat hij altijd gelijk oploopt met onze vier seizoenen*. Rond 21 maart komt de Zon altijd in het teken Ram van de Aardse zodiak, rond 21 april altijd in het teken Stier, enzovoort, de hele zodiak langs, gedurende één jaar. In dit geval is er dus geen kleine verschuiving, ieder jaar.⁽⁷⁾

De Indiase astrologie benut bij haar berekeningen, en dus ook bij het trekken van horoscopen, de hemelse zodiak. De westerse astrologie geeft geen aandacht aan de hemelse zodiak. Beide hebben dus, theosofisch gezien, een grond voor hun respectievelijke keuze.

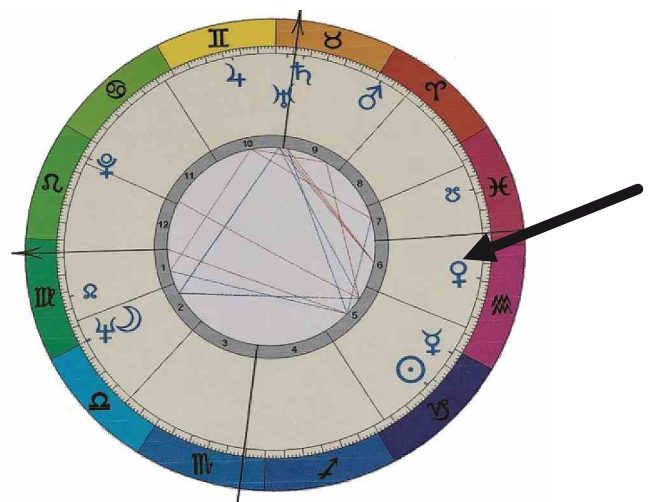
De 12 tekens in de horoscoop

We gaan nu de drie basisbestanddelen van een geboortehoroscoop af. En we gebruiken steeds dezelfde horoscoop als illustratie.

Je ziet de 12 tekens van de Aardse zodiak afgebeeld in de buitenste ring (zie de pijl). De ring met 12 sectoren beeldt uit vanuit welk deel van de hemel welke kracht komt. In

feite heeft elk van die 12 tekens een edele, verheffende, universele kant en een uiterlijk gerichte, persoonlijke, beperkende kant. De tekens van de Aardse zodiak spelen een grote rol in de interpretatie.

De planeten in de horoscoop

In de bovenstaande geboortehoroscoop zie je bij de pijl de positie van de planeten aan de hemel, aangegeven door middel van de planetaire symbolen. Het teken (dat deel van de hemel) waarin een planeet zich bevindt, bepaalt welke ‘kleuring’, welke ‘toon’ de karakteristiek van die planeet op dat moment krijgt.

Elke planeet heeft een eigen karakteristiek (zie artikel 3 in de serie) en zijn invloed heeft, net als die van elk zodiakteken, een goddelijke, geestelijke, mentale, astrale en fysieke kant of ‘frequentie’. Elke planetaire invloed heeft dus ook zijn universele, inspirerende, verheffende kant. Het hangt van ons af, hoe we onze vrije wil gebruiken, voor welk van deze ‘frequenties’ van een planeet we ons openstellen.

Een heel belangrijk punt is de vraag welke *hoeken* de planeten met elkaar maken, vanuit de Aarde gezien. Als planeten in bepaalde hoeken met elkaar staan, ontstaat wat de natuurkundigen ‘interferentie’ noemen: golven die op elkaar inwerken. Bij welke hoeken gebeurt dat in sterke mate? Dat geldt voor hoeken van 60 of 120 graden (eenzesde en eenderde van een cirkel), en voor hoeken van 45 en 90 en 180 graden (eenachtste en eenvierde en de helft van een cirkel). Bij de eerste twee werken de twee invloeden harmonisch op elkaar in, bij de laatste drie juist niet en ontstaan er spanningen: moeilijkheden die opgelost moeten worden. En als 2 planeten (vanuit ons bekeken) op dezelfde plaats staan, versterken ze elkaar in hoge mate. De astrologen noemen deze speciale hoeken ‘aspecten’: dan maken 2 planeten een aspect met elkaar. Die worden in een horoscoop aangegeven met een verbindingslijn tussen de posities van de betreffende twee planeten. In de bovenstaande horoscoop zie je die verbindingslijnen in het midden, binnen de centrale cirkel. De rode lijnen zijn de aspecten die wijzen op fricties.

De planeten vormen een ‘hecht team’

In het vorige artikel in de serie gingen we uitgebreid in op de ‘zeven heilige planeten’: dat zijn die planeten in ons Zonnestelsel die een zeer belangrijke stimulerende rol spelen in de evolutie van onze planeet Aarde. Maar er zijn nog meer planeten die tot het ‘kosmische gezin’ van ons Zonnestelsel behoren (waarvan we de meeste trouwens niet kunnen waarnemen). Al die planeten vormen daadwerkelijk een soort gezin, met onze Zon als vader-moeder. We ‘groeien samen op’, zou je kunnen zeggen. Ook wij hebben onze verantwoordelijkheden naar de andere planeten van het gezin toe. Je kunt de planeten niet los van elkaar zien. We moeten ze niet als losstaande invloeden in een horoscoop beschouwen.

Alle planeetwezens die tot ons Zonnestelsel horen, hebben hun werkzaamheden *op elkaar afgestemd*, spiritueel, mentaal en fysiek gezien. Want alleen dan kunnen ze als de vingers van één hand samenwerken, onderling en met het Zonnewezen als leidend wezen. Daarom ook staan de groeicyclusen, de evolutionaire groeifasen van de verschillende planeten niet los van elkaar. Dat dit zo is, komt tot uitdrukking op het stoffelijke, waarneembare vlak in hun omlooptijden om de Zon. Die zijn namelijk op elkaar afgestemd. Bijgaande tabel laat dat zien.

We zien de omlooptijden van de planeten als precies getal (middelste kolom) en afgerond op hele getallen (rechter kolom). Hierbij blijkt dat hun omlooptijden wiskundig

Omlooptijden van de planeten

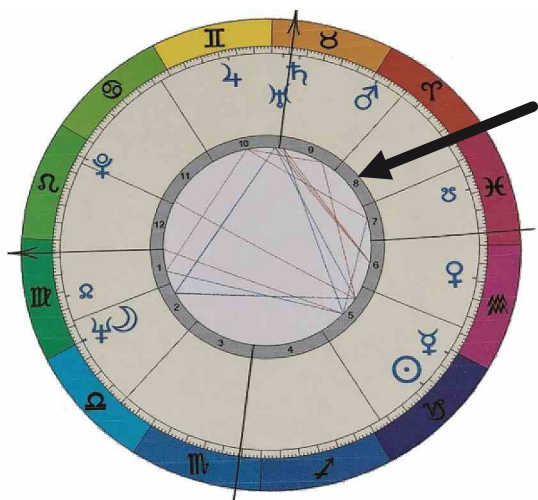
Planeet	Relatieve omlooptijd in aardse jaren (nu)	Basisverhouding ten opzichte van de aarde (‘ideaal’)
Mercurius	0,24	0,25
Venus	0,62	0,6
Aarde	1	1
Mars	1,88	2
Jupiter	11,86	12
Saturnus	29,46	30
<i>Uranus</i>	<i>84,01</i>	<i>84</i>
<i>Neptunus</i>	<i>164,8</i>	<i>165</i>
<i>Pluto</i>	<i>247,94</i>	<i>248</i>

op elkaar zijn afgestemd. Ze vormen als het ware één akkoord. De kleine afwijkingen van de ‘ideale’ wiskundige verhoudingen zijn tijdelijk en vinden hun oorsprong in de *vrije wil* van elk planetair wezen.

De planeten Uranus, Neptunus en mogelijk ook Pluto (de rode gegevens in de tabel) zijn ‘gastplaneten’.⁽⁸⁾ Zij bevinden zich tijdelijk in ons Zonnestelsel en zijn dus geen ‘leden van de Zonfamilie’. Ze zullen eens hun grote reis door het melkwegstelsel vervolgen en afscheid nemen van ons Zonnestelsel. Ze hebben niettemin, zolang ze er zijn, een krachtige invloed op het gehele Zonnestelsel. Je kunt dat goed vergelijken met een gezin, wanneer een verre oom of een vriend een paar dagen komt logeren. Dat kan ook een enorme invloed hebben op de gang van zaken in het gezin. Het feit dát ze invloed hebben, kun je daarom gebruiken bij het berekenen van horoscopen. Welke invloeden dat zijn, hebben de westerse astrologen ingeschat, zo goed ze konden, door te kijken wat voor levensgebeurtenissen er in iemands levensloop zijn opgetreden toen Uranus of Neptunus of Pluto bepaalde ‘aspecten’ met andere planeten maakten. Door vele voorbeelden bij zeer veel mensen te verzamelen, hebben ze dat geprobeerd in te schatten.

De 12 Huizen

In het vorige artikel van de serie introduceerden we de 12 astrologische Huizen.⁽⁹⁾ Net als de tekens, vormen die ook een onderverdeling van de hemel in 12 ‘taartpunten’. In de figuur op de volgende bladzijde staan de nummers van de Huizen in de grijsgekleurde ring. De Huizen

hebben, zoals eerder gezegd, een zekere gelijkenis met de karakteristieken van de 12 tekens van de zodiak, maar dan *uitgedrukt in maatschappelijke en persoonlijke ervaringsgebieden*. Ze zijn de meest concrete factor in een geboortehoroscoop.

Elke planeet staat dus op een zeker moment altijd in één van de twaalf Huizen. Zijn invloed komt dan *vooral* (maar zeker niet alleen) tot uitdrukking in de concrete situaties die bij dat ene Huis horen. Een planeet die zich bijvoorbeeld in het 7e Huis bevindt, komt vooral tot uitdrukking in menselijke relaties, hoe je met je medemensen omgaat, want dat is het concrete thema van het 7e Huis.

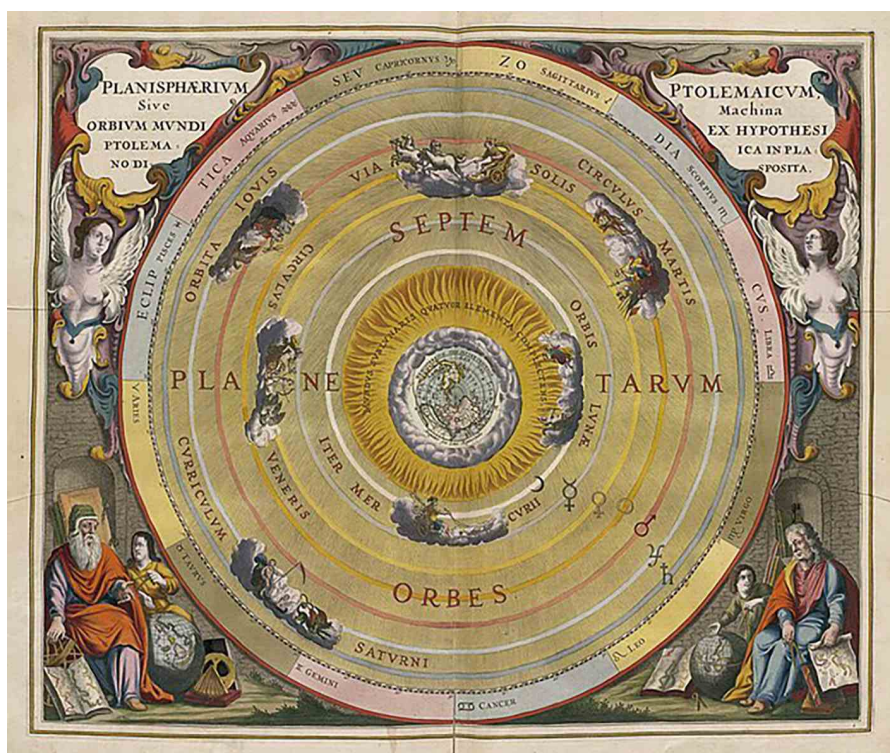
De bijna horizontale, dunne zwarte streep stelt de horizon voor op de plaats en de tijd van de geboorte. Aan de linkerzijde heeft die as een pijl naar links gericht: dat is de oostelijke horizon. Daar begint ook Huis 1 en eindigt Huis 12. Dat punt wordt meestal de *ascendant* genoemd, en speelt een belangrijke rol in de horoscoop-uitleg. Het woord 'ascendant' betekent 'rijzend': het geeft aan welk teken van de Aardse dierenriem in het oosten rijzende is, tijdens onze geboorte. Het punt ertegenover, aan de westelijke horizon, is de 'descendant'. Die vertelt ons welk teken op dat moment bezig is onder de westelijke horizon te zakken.

Hiermee hebben we enkele belangrijke elementen van de geboorte-

horoscoop de revue laten passeren, waarbij er natuurlijk meer over te zeggen is. Het bepalen van de *gecombineerde* invloed van alle tekens, planeten en Huizen is een ingewikkelde klus, die naast nauwgezetheid vooral veel inzicht vraagt. Dit is de grote uitdaging voor wie probeert een geboortehoroscoop te duiden.

Slotgedachten

Je kunt op verschillende manieren naar iemands geboortehoroscoop kijken. Je kunt de combinatie van kosmische invloeden beschouwen als hulpmiddel om meer te weten over iemands karakter. Zo wordt er meestal naar gekeken. Maar je kunt diezelfde horoscoop gebruiken om na te denken over de geestelijke wortels ervan: dat wij als individu niet kunnen bestaan zonder de totaliteit van Leven. Heel de kosmos vloeit voort uit een achterliggende eenheid. Daarom is samenwerking de grondtoon ervan, van hoog tot laag, en van laag tot hoog — of we dat nu beseffen of niet. Wat wij doen en denken, maakt daarom veel uit voor het lot van alle wezens die onze invloed ontvangen. In de geboortehoroscoop zien we, als we deze inzichtelijke bril opzetten, de samenwerking tussen ons en de kosmische wezens. In hún invloedssfeer leven wij. Zij kunnen zich uiten dankzij en door middel van ons, relatief lagere wezens. En wij kunnen ons alleen uiten omdat zij de voor

De kosmische sferen, volgens Ptolemaeus: 7 planetaire sferen, in een hiërarchisch verband, omgeven en doordrongen door de sfeer van de 12 constellaties van de dierenriem.

ons noodzakelijke kosmische omstandigheden bieden. Stel dat wij een denkpatroon hebben waarbij de Venus-karakteristiek leidend is, dan vertegenwoordigen we in zekere zin die Venus-invloed binnen de planeet Aarde, binnen onze eigen levenskring. Hopelijk doen we dat bovenpersoonlijk, door de edele kanten van die karakteristiek tot uitdrukking te brengen, en niet de ik-gerichte, blinde en instinctieve kanten ervan.

Ook kunnen we beseffen hoe nauw we verweven zijn met onze medemensen. We delen één lot: ook zij leven hier op Aarde omdat zij aangetrokken zijn tot precies deze planeet, gedurende precies deze kosmische omstandigheden. We zijn leerlingen in dezelfde evolutionaire leer-schoon, leren dezelfde soorten lessen en kunnen – moeten – elkaar dus enorm helpen op het pad van bewustzijns-ontwikkeling.

Ten slotte kunnen we nadenken over de invloed die ons huidig karakter, weergegeven in de geboortehoroscoop, heeft op vele wezens die minder ver ontwikkeld zijn dan wij. Denk daarbij onder andere aan de onzelfbewuste wezens die onze uiterlijke natuur samenstellen: die onze begeertenatuur, emotionele natuur en ons fysieke lichaam vormen. Wij ‘stempelen’ onze karakteristieken op hen en zijn daarom verantwoordelijk voor de gevolgen daarvan op hún verdere ontwikkeling.

Elke stap die we doen in ons huidig leven richting mededogen en evenwichtig nadenken, helpt ook hen. We zitten *nooit* ‘vast’ aan het karakter waarmee we geboren worden (de geboortehoroscoop van déze incarnatie van ons)! We kunnen elke dag stappen doen in het hervormen van ons denken en daarmee van ons karakter, door de edele, verheffende, universele kant van de tekens en planeten in onszelf te ontwikkelen.

Nu we het thema ‘geboortehoroscoop’ hebben verkend, hebben we de grondslag gelegd voor het volgende onderwerp: de voorspellende astrologie. Het ‘hoe’ en ‘waarom’ van astrologische voorspellingen bespreken we in het volgende artikel van deze serie.

Referenties

1. De reeds gepubliceerde delen van deze serie zijn: ‘De basis van de astrologie. Waarop is de oorspronkelijke astrologie gegrond?’ Artikel in: *Lucifer*, jaargang 46, nummer 6, december 2024, p. 195-201; ‘Astrologie: de kosmische hoofdrolspelers.’ In: *Lucifer*, jaargang 47, nummer 1, februari 2025, p. 20-27; ‘Over de aard van kosmische invloeden. Over astrologie, deel 3.’ In: *Lucifer*, jaargang 47, nummer 3, juni 2025, p. 94-102.
2. G. de Purucker, *The Esoteric Tradition. Volume II*. 2e editie. Point Loma, California, Theosophical University Press, 1940, hoofdstuk XXII ‘How man is born and reborn II’, p. 673-678 (Bron: <https://blavatskyhouse.org/literature/gottfried-de-purucker/the-esoteric-tradition-vol-1-2/>); en: G. de Purucker, *Occult Glossarium*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1993, lemma Swabhāva, p. 222-223.
3. G. de Purucker, *Esoterisch Onderricht in de Oosterse School. Deel 2*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1987, p. 1024-1026.
4. Zie ref. 3, p. 793.
5. G. de Purucker, *Grondslagen der Esoterische Wijsbegeerte*. 2e druk. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1994, p. 337 (originele Engelse editie: p. 280).
6. Zie ref. 1, het tweede en derde deel van de serie.
7. G. de Purucker, *Esoteric Teachings 4*. ‘Galaxies and Solar Systems: their Genesis, Structure and Destiny’, Appendix I, p. 127-134 (editie I.S.I.S. Foundation, 2015), p. 87-93 (editie Point Loma Publications, 1987).
8. Zie ref. 5, p. 217 (originele Engelse editie: p. 175-176), en p. 541-542 (originele Engelse editie: p. 452-453).
9. Zie ref. 1, het derde artikel van de serie.

Uw vragen

Van mens tot god

Hebben *alle* levende wezens een goddelijk einddoel?

Antwoord

Alle wezens zijn in de kern goddelijk en zullen eens dat goddelijke tot ontwikkeling brengen. Maar om dat een einddoel te noemen ...

Laten we eerst eens kijken wie of wat we *innerlijk* zijn. Alle wezens, dus ook mensen, zijn niet hun lichaam maar een centrum van bewustzijn, een brandpunt van leven en intelligentie dat door het lichaam werkt. Ons bewustzijn is in zijn essentie onvergankelijk, omdat het een deel is van het onvergankelijke, *grenzenloze* Leven, zoals de druppel een deel is van een Oceaan. Wie dat beseft, gaat heel anders aankijken tegen zijn medemensen (én alle andere wezens, want de Kosmos bestaat uit wezens) en zichzelf. We dragen talloze capaciteiten in ons die we nu nog niet hebben geactiveerd, maar die we, als we willen en de benodigde voorwaarden scheppen, daadwerkelijk kunnen ontplooiën. Er schuilen grootse mogelijkheden in elk wezen. Daarom zijn alle wezens gelijkwaardig, hoe groot de uiterlijke verschillen ook mogen zijn. Daarop is geen uitzondering. Dit verheft ons boven elk groepsbelang. Nu terug naar de vraag: hebben alle levende wezens een goddelijk einddoel? Ja, maar het is geen *einddoel*. Het is een 'tussendoel'. Alle wezens hebben de drang in zich om steeds meer van hun *grenzenloze* vermogens tot ontplooiing te brengen. Na het succesvol doorlopen van de ene kosmische leerschool, zullen ze een aanvang gaan

maken met de volgende: één die een niveau edeler en spiritueler is. Dierlijke wezens kunnen toegroeien naar menszijn, wij mensen kunnen toegroeien naar 'beginnend god-zijn', en goddelijke wezens kunnen toegroeien naar nog grootser en meer universele niveaus van bewustzijn — met de bijbehorende kosmische verantwoordelijkheden.

Maar ieder wezen *moet er wel wat voor doen, bij elke concrete stap*: innerlijke groei gaat nooit vanzelf. Ieder moet daadwerkelijk zijn lessen trekken uit de ervaringen die hij opdoet tijdens het uiterlijke bestaan: of onzelfbewust, zoals dieren doen, of zelfbewust, zoals wij en de goddelijke wezens doen.

Vraag

Blijven we 'mens' tot aan het einde van de huidige levenscyclus van de Aarde, of kunnen we eerder goden worden?

Antwoord

De hele Natuur is een innerlijke leerschool. Het is inderdaad de grootse bestemming voor elk van ons mensen — als we bereid zijn in ons leven te leren en onze evolutionaire kansen te pakken — om gedurende deze levenscyclus van onze planeet Aarde volmaaktheid te bereiken *als mens*, om een menselijke Buddha te worden. Om een indruk te geven over welke periode we spreken: het duurt nog ruim 2 miljard jaar voordat onze planeet Aarde het einde van zijn huidige belichaming heeft bereikt, waarbij alle aardse wezens over zullen gaan tot een langdurige geestelijke rustperiode.

Het klopt dat er mensen zijn die eerder dat zeer hoge niveau van geestelijk begrip bereiken dan anderen. Zij zijn dus

eerder tot het niveau gekomen, dat nodig is om (na een bepaalde rusttijd) te starten als 'beginnende goden'. We hebben zelf in de hand hoe snel we onze sluimerende vermogens ontplooiën.

Er is echter nog een gedachte die je goed moet overwegen. Als we onszelf ontwikkelen om zo steeds meer te kunnen betekenen voor onze naasten, zullen we onze opgedane wijsheid altijd willen inzetten voor de wezens die minder ver gevorderd zijn dan wij. Kortom, als we vanuit die mentaliteit al eerder tot menselijke volmaaktheid zijn gekomen dan de gemiddelde mens, nog vóórdat de Aarde als geheel de supergeestelijke rustperiode van Nirvāna ingaat, dan zullen we weigeren om de toestand van Nirvāna in te gaan (hoewel we daar karmisch recht op hebben). Nee, we kiezen er dan voor halt te houden 'voor de poort van Nirvāna' om binnen de mensheid actief te kunnen blijven, en daarin een grootse inspirerende rol te spelen voor alle minder ver gevorderde wezens, gedurende talloze eeuwen.

Vraag

Hoe komen wij mensen — die in deze cyclus van de Aarde volmaakt mens worden — terug als de planeet zijn geestelijke rustperiode heeft afgerond en weer geboren wordt?

Antwoord

Die vraag is in feite al in ons vorige antwoord behandeld: als beginnende godheden. Binnen de godenrijken zijn er vele gradaties van ontwikkeling. Wij beginnen noodzakelijkerwijs onderaan de goddelijke ladder. D.J.P. Kok, de zevende leider van de Theosophical Society Point Loma, noemde dat

‘krullenjongens onder goden’. We zullen nog steeds intrinsieke delen zijn van de planeet Aarde, die veel meer inhoudt dan alleen de stoffelijke bol, maar ook geestelijke, mentale en astrale sferen omvat. Binnen die totaliteit van het planetaire leven zullen we dan een goddelijke functie vervullen.

Innerlijke vooruitgang

Is het menselijk denken nu verder ontwikkeld ten opzichte van volkeren uit het verleden, zoals de Egyptenaren, die heel ver waren in het bouwen van piramiden?

Antwoord

Het gemiddelde denken in onze generatie zal niet of weinig edeler zijn dan dat uit de tijd van het oude Egypte. Waarom? Omdat voor vrijwel alle mensen geldt, dat hun innerlijke ontplooiing, leven na leven, heel geleidelijk gaat. Bijna iedereen leert wel wat in elke incarnatie, wordt wel iets wijzer – want alleen de zeer koppige mensen weigeren te leren – maar het hervormen van de eigen visie en gewoonten gaat vaak moeizaam en geleidelijk. Dat kunnen we zelf ook ervaren, als we proberen een ‘ingeroeste’ gewoonte van ons een ander karakter te geven.

Tel daarbij op dat de periode tussen twee menselijke incarnaties met gemak duizenden jaren kan duren, en het wordt duidelijk dat we de voortgang van de menselijke evolutie in termen van vele tienduizenden of zelfs honderdduizenden jaren zouden moeten bekijken.

Er is hier bovendien nog een heel andere factor in het spel, waardoor het moeilijk wordt om ‘toen’ en ‘nu’ te vergelijken. De menselijke evolutie gaat nooit lineair omhoog, als een rustig stijgende

weg, maar altijd langs pieken en dalen. Deze verloopt altijd in cyclussen. Dat geldt ook voor een mensenleven. Je probeert een karakterfout te herstellen. Het lukt je in enkele maanden een nieuwe gewoonte op te bouwen, maar ineens val je weer terug in die oude gewoonten. De oude gedachten dringen zich weer bij je op. Het lijkt dan alsof je weer opnieuw moet beginnen, maar als je een nieuwe poging onderneemt, gaat het meestal toch wat beter dan bij de eerste keer. Kortom, het gaat meestal met vallen en opstaan.

De vooruitgang van culturen gaat ook altijd cyclisch. Elke cultuur gaat door een of meer perioden van geestelijke en mentale bloei heen, steeds gevolgd door een periode van relatieve onbeschaaftheid. Zoals Plato het uitdrukte: perioden van ‘spirituele onvruchtbaarheid’ en ‘spirituele vruchtbaarheid’ wisselen elkaar af. Toen in het oude Egypte de grote piramide van Gizeh werd gebouwd – een inwijdingstempel en *geen* graf – verkeerde de Egyptische cultuur mogelijk in een spiritueel vruchtbare fase.

Wanneer in een cultuur de innerlijke waarden niet meer begrepen worden, hoeft dat trouwens niet te betekenen dat de individuele mensen zelf innerlijk achteruitgaan. Want de mensen die de samenleving vormen tijdens een bloeitijd, zijn grotendeels een andere groep dan de mensen die leven ten tijde van een meer onbeschaafde periode.

Waarom zijn dat twee verschillende groepen? Omdat elk menselijk bewustzijn altijd wordt aangetrokken tot die omstandigheden die overeenkomen met zijn eigen karakter, want alleen daarin kan hij zich uitdrukken. De periode waarin hij reïncarneert is geen toeval, maar een kwestie van oorzaak en gevolg. Het is een kwestie van aantrekkingskracht van gelijken. En voor beide groepen geldt dat de leden in elke incarnatie,

door de lessen die ze opdoen, een stap vooruit kunnen doen.

Als de mensen uit de bloeitijd weer reïncarneren, zullen deze mensen voor het grootste deel aangetrokken worden tot *de bloeitijd* van een toekomstige beschaving, en *dán* geboren worden. Wij reïncarneren altijd in *groepen*, omdat we, als we overeenkomstige karakteristieken hebben, aangetrokken worden tot min of meer dezelfde omstandigheden.

De meest universele en mededogende mensen proberen de gehechtheid aan bepaalde omstandigheden, gunstig of niet, los te laten. Ze richten zich zoveel mogelijk op het nu en wat ze voor hun medemens kunnen betekenen. Daardoor reïncarneren ze eerder en leren daardoor ook sneller, in elke omstandigheid. Kortom, de vooruitgang van de mensheid drukt zich hierin uit: de dalen worden langzamerhand minder diep, en de pieken worden langzamerhand steeds iets hoger. En dit proces van geestelijke ontplooiing gaat nooit vanzelf: het hangt allemaal af van de vraag of we onze diepere aspiraties naar begrip en harmonie werkelijk handen en voeten geven in de praktijk van ons leven. Want dat is de werkelijke motor achter alle stappen naar een edeler samenleving.

Indalen van het denkvermogen

Is een foetus zich al bewust van zijn vrije wil?

Antwoord

Nee, een menselijk bewustzijn dat bezig is zich opnieuw te belichamen en waarvan zijn lichaam nog in de foetusfase is, bevindt zich in een droomtoestand of een vrijwel onbewuste toestand, en is zich dus nog niet bewust

van zijn vrije wil — zoals ook wij in onze slaap ons niet bewust zijn van onze vrije wil. In die foetus-fase kunnen we nog niets overdenken en vervolgens ‘sturen’ of ‘besluiten’ omdat ons lichaam nog ongeschikt is als instrument voor ons denkvermogen. Ons zelfbewustzijn is nog niet werkzaam. Pas als we ons lichaam en onze fysieke hersenen voldoende hebben ontplooid,

kan ons denkvermogen — ons menselijk bewustzijn is een denkbewustzijn — ‘indalen’ en door middel van het nieuwe voertuig zich gaan uiten. Dat indalen is een geleidelijk proces, en vindt plaats ergens tussen de 3 en 7 jaar. Dan ontwaakt ook weer ons *zelfbewustzijn*, en met ons zelfbewustzijn de eerste uitingen van onze vrije wil. Het kind ontdekt dat hij een zelf-kiezend en zelf-willend

wezen is. In het begin heeft hij hier soms weinig beheersing over, en tracht dan met grote koppigheid een of ander verlangen te realiseren. Normaal gesproken groeien kinderen daar vlot overheen, zeker als de ouders daarop juist reageren, en zullen ze hun vrije wil later vooral met hun verstand en hopelijk hun begrip aansturen.

Activiteiten Agenda

Online lezingen

SERIE 3 – NOVEMBER

De essentie van Universele Broederschap

29-10 Universele Broederschap in haar diepste diepten

Het hele lezingenseizoen staat in het teken van de *Theosofia*, de *Universele Wijsheid*, en de impulsen die vanuit de Loge van Wijsheid en Mededogen in de loop der vele eeuwen gegeven zijn. Die impulsen hadden als doel ons de Eenheid van het Leven te doen beseffen. Als je het beeld van eenheid enigszins helder hebt, dan is het idee van Universele Broederschap een logische gevolgtrekking daaruit. Dat Universele Broederschap geen sentiment is, wordt in deze lezing uitgelegd.

05-11 Universele Broederschap: herkenbaar in alle religies en filosofieën?

Alle wereldleraren uit het verleden, boodschappers van de Loge van Wijsheid en Mededogen, in welke beschaving ze ook actief waren, hadden als essentie van hun boodschap de idee van Universele Broederschap. Daarom: wie tot de kern van hun leer gaat, leert te begrijpen dat Universele Broederschap een feit in de Natuur is.

12-11 Theosofische educatie

De theosofische beweging heeft zeer vernieuwende educatie tot stand gebracht, die eigenlijk héél oud is en nog steeds goed werkt. Die educatie is niet alleen bestemd voor kinderen en jongeren: iedereen kan er zijn hele leven

profijt van hebben.

19-11 De invloed van 150 jaar Theosofie

In de laatste lezing van deze serie wordt stilgestaan bij *150 jaar Theosofische Beweging*. Is het gelukt de denkgarelen te doorbreken en is een meer op eenheid gebaseerde visie breder bekend? Gaan we meer uit van Universele Broederschap? We kijken echter niet alleen naar het verleden maar richten de blik ook op de toekomst. Welke uitdagingen staan ons te wachten?

SERIE 4 – DECEMBER

Mededogen: de kern van inwijding

26-11 Mededogen: de kern van inwijding

De lezingen van de decembermaand hebben inwijding als centraal thema.

Iedereen kent het woord ‘inwijding’, maar wie kent de werkelijke, diepgaande betekenis erachter? Wie een inwijding doormaakt, wordt ‘initiant’ genoemd, dat ‘beginneling’ betekent. Iemand die een begin maakt in het betreden van nieuwe gebieden. Maar wat zijn die gebieden? Waarom zou je, en wanneer kun je, deze betreden? En wat heeft mededogen van doen met inwijding?

03-12 Het spirituele Hart van zon en mens

We staan stil bij wat je de kracht achter de uiterlijke zon kunt noemen. Welke invloed gaat van het Zonnewezen uit? Welke functie heeft het bij inwijdingen? Hoe kunnen wij mensen deze zonne-invloed ervaren?

10-12 De mystieke relatie tussen leerling en Leraar

Welke rol speelt een Leraar bij het inwijdingsproces? Waarom is deze band zo essentieel? Kunnen we ook zonder een spirituele Leraar een inwijding doormaken of is de mystieke relatie tussen Leraar en leerling onontbeerlijk?

17-12 De inwijding van het Wintersolstitium: geen doel maar middel

De werkelijke achtergrond van Kerstmis is de Inwijding van de Grote Geboorte: een inwijding waarin vergevorderde leerlingen de diepere lagen in zichzelf wekken en daardoor onbekende bewustzijnsgebieden kunnen betreden. Maar waarom doen ze dat? Voor de eigen zaligheid of uit mededogen?

Theosofische activiteiten op locatie

De Theosophical Society Point Loma organiseert in een aantal plaatsen open gespreksbijeenkomsten, naast onze wekelijkse lezingen die via YouTube worden uitgezonden. Dit doen we omdat *face to face*-bijeenkomsten als groot voordeel hebben dat je elkaar ontmoet en in een gesprek inzichten kunt uitwisselen. Het gespreksthema staat centraal, maar andere onderwerpen waar een theosofisch licht op gewenst is, kunnen ook worden ingebracht. We nodigen je van harte uit om deze bijeenkomsten bij te wonen en eraan deel te nemen. Neem gerust je vrienden en andere belangstellenden mee.

Heeft u graag nog extra informatie, naast de gegevens hieronder? Stel uw vraag via <https://blavatskyhouse.org/nl/contact/>

NOVEMBER

Rotterdam, 8 november

Theosofisch-filosofisch café

Werkelijkheid of Illusie?

Hoe maken we het onderscheid? Is er één werkelijkheid en alles wat het niet is, is dat dan een illusie? Is er wel één waarheid?

Daar gaan wij na een korte inleiding met elkaar over in gesprek, aan de hand van de volgende vragen: wat is voor jou het onderscheid tussen werkelijkheid/waarheid en meningen? Is de stoffelijke wereld, die we kunnen waarnemen, de enige werkelijkheid?

Tijd: zaterdag 8 november van 14:30 tot 15:45 uur; inloop vanaf 14:00 uur

Locatie: Gebouw De Heuvel, Grotekerkplein 5, Rotterdam

Toegang gratis.

Leiden, 14 en 21 november

Theosofisch-filosofisch café

De essentie van Universele Broederschap

Na een korte inleiding gaan we met elkaar in gesprek over dit thema. Zijn alle mensen gelijk? Kan een mens op zichzelf functioneren? Denk ook aan dieren, planten en mineralen. Wordt Broederschap in religies en filosofieën onderwezen? Wat is het nut van het onderwijzen van Broederschap?

Tijd: vrijdag 14 november van 10:00 tot 11:30 uur (is veranderd)

Locatie: Rosmolen 25 (in de kringloopwinkel), in de Merenwijk, Leiden

Tijd: vrijdag 21 november van 14:30 tot 16:00 uur

Locatie: In Floor's café, in Sijthoff Cultuur, Doezastraat 1B, Leiden

Toegang gratis.

Utrecht, 15 november

Theosofisch-filosofisch café

De juiste keuzes maken: wat kan ons daarbij helpen?

Gaan we met de auto of de bus? Reageren we op onrecht of kijken we weg? Helpen we de buurman of hebben we een smoes? Keuzes maken we de hele dag door, maar dat vinden we niet altijd makkelijk. Waardoor laten we ons leiden? Is dat de wens om het goede te doen of is het persoonlijk gemak?

We zullen ingaan op de Leer van de Twee Paden: wat houdt het in en waarom is het de duurzame hulp bij de keuzes die we maken?

Tijd: zaterdag 15 november van 15:00 tot 16:30 uur

Locatie: Buurthuis in de 3 Krone, Oudegracht 227, Utrecht
Toegang gratis.

DECEMBER

Leiden, 12 en 19 december

Theosofisch-filosofisch café

Mededogen: de kern van inwijding

Na een korte inleiding gaan we met elkaar in gesprek over dit thema. Wat is mededogen en wat is inwijding? Hoe kun je je geschikt maken voor inwijding? Heb je dan discipline en toewijding nodig? Is er een speciale (mystieke) band tussen leerling en Leraar? Waarom zou je inwijding nastreven?

Tijd: vrijdag 12 december van 10:00 tot 11:30 uur

Locatie: Rosmolen 25 (in de kringloopwinkel), in de Merenwijk, Leiden

Tijd: vrijdag 19 december van 14:30 tot 16:00 uur

Locatie: Floor's café, in Sijthoff Cultuur, Doezastraat 1B, Leiden

Toegang gratis

Rotterdam, 13 december

Theosofisch-filosofisch café

Ieder mens een vredestitel: vrede is een werkwoord

Zonder visie geen vrede. Duurzame vrede is gebaseerd op duurzame Kennis van het leven. In de aloude wijsheids-tradities vinden we handreikingen om zelf een universele levensvisie op te bouwen en zo een werkelijke vredestitel te worden.

Na een korte inleiding gaan we met elkaar in gesprek, aan de hand van onder andere de volgende vragen: Wat verstaan we onder vrede? Hoe ziet voor jou een wereld in vrede eruit? Hoe kunnen we vrede inzetten?

Tijd: zaterdag 13 december van 14:30 tot 15:45 uur; inloop vanaf 14:00 uur

Locatie: Gebouw De Heuvel, Grotekerkplein 5, Rotterdam

Toegang gratis.

Arnhem, 13 december

Themamiddag

De Esoterische achtergrond van de Universele Rechten van de Mens

Voor de vierde maal wordt een themamiddag over de Esoterische achtergrond van de Universele Rechten van de Mens georganiseerd. Het thema van dit jaar is: Universele Rechten en Wijs Leiderschap. Tijdens deze middag gaan we in op wat de esoterische achtergrond is van de universele rechten van de mens en hoe deze verbonden zijn met de diepste essentie van de Natuur, waar we allemaal deel van zijn. Ook gaan we in op hoe de inzichten die we hierover kunnen verwerven, kunnen bijdragen aan het oplossen van conflicten en het herstellen van de harmonie in de wereld. De grondslag voor deze themamiddag is de Universele Wijsheid of Theosofie, die ten grondslag ligt aan alle leven.

Tijd: zaterdag 13 december

Locatie: Rozet, Kortestraat 16, Arnhem.

Programma

12:30 Ontvangst en welkom

13:00 Lezing 1: Esoterische Achtergrond van Wijs Leiderschap

13:45 Lezing 2: Verbinden met het ware in de mens

14:15 Pauze

14:30 Workshop: Wijs leiderschap in de praktijk

15:30 Afronding

Info en aanmelden: bij Rutger Soons: 06-43472088 – rwpsoons@gmail.com

Toegang gratis

Utrecht, 20 december

Theosofisch-filosofisch café

Kerstfeest: welk mysterie ligt hieraan ten grondslag?

Kerstmis is tegenwoordig het feest van cadeautjes onder de kerstboom, samen eten en elkaar geluk en vrede toewensen. Maar wat werd er eigenlijk oorspronkelijk tijdens dit feest gevierd? Is het de geboorte van Jezus, de terugkeer van het licht of is het op een ander feit gebaseerd?

Tijd: zaterdag 20 december van 15:00 tot 16:30 uur.

Locatie: Buurthuis in de 3 Krone, Oudegracht 227, Utrecht

Toegang gratis.

Colofon

Redactie: Barend Voorham,
Henk Bezemer, Nico Ouwehand,
Rob Goor, Erwin Bomas, Bouke van den
Noort

Eindredactie: Herman C. Vermeulen

Redactiesecretariaat: A. Kramer
T: 070-3461545
e-mail: lucifer.red@stichtingisis.org

Reacties: De redactie houdt zich het
recht voor om ingekomen stukken te
selecteren en in te korten.

De nummers zijn gratis te downloaden
van onze website blavatskyhouse.org.

Abonnementen: kunnen op ieder
gewenst tijdstip ingaan, gelden voor
het hele kalenderjaar en worden
automatisch verlengd, indien ze niet
voor 1 december van het lopende
abonnementsjaar schriftelijk zijn
opgezegd. Dit is niet van toepassing op
cadeau-abonnementen.

Abonnementsprijs:
Jaarabonnement € 30,00 voor
6 nummers per post verzonden.
Losse nummers per post € 9,36.
Prijswijzigingen voorbehouden,
IBAN: NL19TRIO0786911905

Uitgeverij: Stichting I.S.I.S.,
Blavatskyhuis, De Ruijterstraat 72-74,
2518 AV Den Haag, tel. 070-346 15 45
e-mail: lucifer.red@stichtingisis.org
internet: www.blavatskyhouse.org
Aanvragen van *Lucifers* kan ook via het
contactformulier op deze site.
ISSN 1382-2942

© Stichting I.S.I.S.
Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd of openbaar gemaakt in
enige vorm of op enige wijze, hetzij
elektronisch, mechanisch, door
fotokopieën, opnamen of enige andere
manier, zonder voorafgaande
toestemming van de uitgever.

BTW-nummer: 003417190B01

Stichting I.S.I.S.

De naam I.S.I.S. staat voor International
Study-centre for Independent Search
for truth.

Het doel van Stichting I.S.I.S. is het
vormen van een kern van Universele
Broederschap, door het bestuderen en
verspreiden van kennis over de
geestelijke achtergrond van mens en
kosmos, vrij van dogmatiek.

Stichting I.S.I.S. doet dit via cursussen,
lezingen, ondersteuning bij waarheids-
onderzoek, het uitgeven, verkopen en
uitlenen van boeken en tijdschriften, en
het stimuleren van de praktische
toepassing van die kennis.

Stichting I.S.I.S. is per definitie
boven-religieus en boven-politiek,
en ontvangt geen overheidssubsidie.
Alle werkzaamheden van Stichting
I.S.I.S. worden verricht op basis van
vrijwilligheid. De organisatie kent geen
betaalde functionarissen.

Stichting I.S.I.S. is niet verantwoordelijk
voor enigerlei verklaring of mening, die
in dit blad wordt gepubliceerd, tenzij
dit uitdrukkelijk wordt vermeld.

Stichting I.S.I.S. is een algemeen nut
beogende instelling, ANBI nummer:
50872. Zie voor de mogelijkheid om de
stichting financieel te steunen:
www.anbi.nl.

Stichting I.S.I.S.

Centraal in het werk van Stichting I.S.I.S. staan de volgende uitgangspunten:

1. De essentiële eenheid van al het bestaande.
2. Op grond daarvan: broederschap als feit in de natuur.
3. Respect voor ieders vrije wil (gebruikt vanuit deze gedachte van universele broederschap).
4. Respect voor ieders vrijheid de eigen levensvisie op te bouwen.
5. Ondersteuning geven bij het opbouwen en verdiepen van de eigen levensvisie en bij het toepassen ervan in de praktijk van het leven.

Waarom dit tijdschrift *Lucifer* heet

Lucifer betekent letterlijk Licht-brenger.

Iedere cultuur in Oost en West heeft zijn lichtbrengers: inspiratoren die de aanzet geven tot geestelijke groei en maatschappelijke vernieuwing. Zij stimuleren de mens tot zelfstandig denken en leven in besef van broederschap.

Altijd worden ze tegengewerkt en belasterd door de gevestigde orde. Altijd zijn er mensen die zich daardoor niet laten afschrikken en hun wijsheid onbevooroordeeld benaderen en onderzoeken.

Voor hen is dit tijdschrift bedoeld.

“... de titel die voor ons tijdschrift werd gekozen, slaat evenzeer op goddelijke ideeën als op de rebellie van de held in Miltons *Paradise Lost* ...

Wij werken voor ware Religie en Wetenschap, vóór feiten en tegen verzinsels en vooroordeel. Het is onze plicht – net als die van de natuurwetenschap – licht te werpen op natuurfacten die tot nu toe waren gehuld in de duisternis van de onwetendheid ... Maar de natuurwetenschap is maar één aspect van Wetenschap en Waarheid. De wetenschap van de ziel en van de ethiek, oftewel de Theosofie, de kennis van goddelijke waarheid, is nog veel belangrijker ...”

(Helena Petrovna Blavatsky in het eerste nummer van *Lucifer*, september 1887)